

g

Grænsen

Magasinet om mindretal,
sprog og kultur

Nr. 3
Juni 2024

Fodboldfest i grænselandet

SELECT

GRÆNSEFORENINGEN
for en åben danskhed

Foto: Lars Salomonsen

06 I Sønderjylland og Sydslesvig kan du se de europæiske mindretals bedste spillere afvikle deres Europamesterskab, Europeadaen. Lina Brix spiller på det sydslesvigske kvindelandshold. Mød hende og andre deltagere.

Foto: Lars Salomonsen

36 “Vi har glædet os, og der er rigtigt, rigtig godt her i Danmark. Vi har leget gemmeleg med tre danske børn”, fortæller Jette og Marie fra Hiort Lorenzen Børnehaves førskolegruppe i Slesvig, som har været på udvekslingsbesøg med børnehaveklasserne på Hærvejsskolen i Røde kro.

Foto: POUL STRUVE NIELSEN

30 Elever i grundskolen og på ungdomsuddannelserne i hele Danmark kommer tættere på det dansk-tyske grænseland med samtalekort, som Grænseforeningen har produceret om et af tidens debattemner fra grænselandet: grænsekontrollen.

Foto: Alexander Leicht Rygaard

46 Fem af Grænseforeningens fynske lokalforeninger er nu blevet til én, Grænseforeningen Fyn. Det fortæller repræsentanter for den nye lokalforening selvfølgelig om over en brunsviger.

- 04 Nyt fra grænselandet
- 05 Leder: Grænseforeningen kommer også i mål
- 06 Klar til kæmpe fodboldfest
- 22 Museum Sønderjylland mister lidt i statstilskud
- 24 Udstilling viser soldater skildret i billedkunsten
- 30 Samtalekort bringer elever fra hele Danmark tættere på grænselandet
- 36 Glade børn mødes på tværs af grænsen
- 40 Tyskland er Europas samlende kraft
- 46 Fyn er fusion
- 50 Nyt fra lokalforeningerne
- 52 Ny fodboldsang skal samle Sydslesvig

Jens Overgaard,
Karsten Frederiksen
og Steen Skovhus er
nye medlemmer af
bestyrelsen.

Nye ansigter i Grænseforeningens bestyrelse

Grænseforeningens bestyrelse har udover den ny formand, Mirco Reimer-Elster, fået tre nye medlemmer ved Grænseforeningens Sendemandsmøde lørdag den 27. april. Steen Skovhus, formand for Grænseforeningen Københavns Vestegn, Karsten Frederiksen, formand for Grænseforeningen Vendsyssel, og Jens Overgaard, formand for Grænseforeningen Aabenraa, er valgt til bestyrelsen. De erstatter hhv. Jan Niemann, Karsten Nørgaard Simonsen og Sven Wieland, der alle havde valgt ikke at genopstille. Se oversigt over bestyrelsen i kolofonen.

Frisisk frontfigur mindes

Formand for det frisiske råd, Bredstedts borgerforstander og den mangeårige politiker for det frisiske og det danske mindretals parti, Sydslesvigsk Vælgerforening (SSW), Ilse Johanna Christiansen er pludselig gået bort. Hun blev 70 år gammel. "Ilse Johannas livsværk kan også ses i det faktum, at hun ikke kun var præsident for Friserrådet – Nordsektionen, men også formand for det interfrisiske råd, medlem af mindretalsrådet for de fire anerkendte mindretal i Tyskland og borgerforstander i Bredsted. Vores medfølelse går til hendes døtre Marlene og Helen og til hendes børnebørn", udtaler SSWs landsformand Christian Dirschauer.

Eurovisionen udelukkede mindretal

Sammenslutningen af de europæiske mindretals politiske partier, EFA, blev udelukket fra Eurovisionens debat forud for valget til Europa-Parlamentet. Maylis Rossberg fra det danske og frisiske mindretals Parti, SSW, var en af EFA's to spidskandidater til posten som formand for Europakommissionen. EFA kalder det dybt skuffende og mener, det underminerer den demokratiske debat. Danmarks Radio er medlem af den europæiske European Broadcasting Union (EBU), som er mest kendt for sangkonkurrencen Eurovision. Men der sendes også politisk debat – uden mindretallenes stemmer bliver hørt.

GRÆNSEFORENINGEN
for en åben danskhed

Magasinet Grænsen nr. 3/2024 86. årgang **Udgiver** Grænseforeningen, Peder Skrams Gade 5, 1054 København K
Ansv. redaktør Poul Struve Nielsen, pn@grænseforeningen.dk, tlf. 2334 5509 **Forside** Lars Salomonsen **Designoplæg** Advice
Layout Prik grafisk tegnestue **Tryk** Jørn Thomsen Elbo A/S **Abonnement** Grænseforeningen, info@grænseforeningen.dk, tlf. 3311 3063
Udgivelsesplan 2024 nr. 4: 30. august, nr. 5: 10. oktober, nr. 6: 9. december.
Deadline: 3 uger inden udgivelsesdato. Uopfordrede indlæg modtages gerne, dog uden garanti for trykning.
Læs magasinet Grænsen online www.grænseforeningen.dk/grænsen. **ISSN:** 0903-2223

Grænseforeningen kommer også i mål

Leder

Af Mirco Reimer-Elster
Formand for Grænseforeningen

Kære medlemmer og kære læsere,
Tusind tak for jeres lykønskninger i forbindelse med mit valg som formand for Grænseforeningen. Det er en ære at måtte være en lille del af vores store forening, og jeg glæder mig til at møde flere af jer i den kommende tid. I er selvfølgelig altid velkommen til at sende en mail om stort og småt til mig på mre@grænseforeningen.dk.

2024 står i fodboldens tegn, også i Sydslesvig og i grænselandet, og jeg glæder mig til at deltage i årsmøderne og til EUROPEADA. Hvor jeg ved førstnævnte har privilegiet at tale under mottoet "Sydslesvig kommer i mål", følger jeg mesterskabet for Europas nationale mindretal på lægterne. I mine yngre dage var jeg ellers målmand i Slesvig IF, så jeg havde da gjort mig forhåbninger om at blive udtaget og repræsentere Sydslesvig denne sommer. Spøg til side: hvis jeg skal være ærlig, var jeg en middelmådig målmand, der svingede mellem fantomredninger og fatale svipsere. Om samme beskrivelse en dag kommer til at gøre sig gældende for mit formandskab, må andre gøre sig til dommer over til den tid.

Fodbold er som bekendt en holdsport. Det samme er tilfældet i Grænseforeningen. På vores hold er det ildsjælene i lokalforeningerne, der udgør fundamentet. Uden jer ville Grænseforeningen skulle melde afbud til kampene, fordi vi ikke ville kunne stille hold. I er hverdagens helte, uanset om I er venstreback, angriber eller en middelmådig målmand. Samtidig er det afgørende, at man har en stab af dygtige medarbejdere udenfor banen. Her befinder Grænseforenin-

gen sig i den lykkelige situation, at vores dedikerede medarbejdere på sekretariatet i Peder Skrams Gade spiller i en liga for sig og er guld værd. Tak for jeres indsats!

Hvis man vil opnå succes, kræver det, at man er målbevidst. Det gør sig også gældende i forbindelse med at finde Grænseforeningens kommende daglige leder. Jeg vil gerne takke for de uopfordrede ansøgninger, som vi allerede har modtaget. Der er tydeligvis stor interesse for at blive en del af Grænseforeningens hold, og det sætter vi stor pris på. Det skal dog også understreges, at vores transfervindue kommer til at være noget længere end Superligaens. Med andre ord skal man ikke forvente, at en ny daglig leder har tilsluttet sig Grænseforeningen inden udgangen af august, men snarere et godt stykke inde i den nye sæson.

I DBU har man et mantra om at være 'en del af noget større'. Det har vi også i Grænseforeningen. Vores formål er at øge kendskabet til Sydslesvig og til grænselandet, som netop er en del af en større historie. Det er en ambition, der ligesom fodbolden forbliver evigt relevant. Så længe der er historier at fortælle om Sydslesvig og grænselandet – og det vil der altid være – har Grænseforeningen en vigtig rolle at spille og en naturlig plads i startelleveren.

Derfor er der for mig heller ikke nogen tvivl om, at Grænseforeningen lige som Sydslesvig kommer i mål. Både på den korte bane og i det lange løb.

God læselyst – må I få en dejlig sommer!

Klar til en kæmpe fodboldfest

*Af Poul Struve Nielsen
Fotos: Lars Salomonsen*

Der er to EM-slutrunder i fodbold i år. EM i Tyskland og EM for de europæiske mindretal i Tyskland – og i Danmark

Europeadaen åbnes på A.P. Møller Skolen i Slesvig.

Der bliver mulighed for at se rigtig meget fodbold denne sommer. Man kan tage til Sydtyskland og se det danske landsholds kampe ved EM i Tyskland. Man kan også blive hjemme foran fjernsynet.

Eller man kan vælge mellemløsningen: Tag til Sønderjylland eller Sydslesvig og se de europæiske mindretals bedste spillere afvikle deres europamesterskab, EUROPEADA. Så kan du samtidig finde et sted at følge med i det andet EM i Tyskland på tv. Det er kun få kampe, der overlapper hinanden. Der spilles om EUROPEADA-mesterskaberne fra den 28. juni til den 7. juli, og UEFA-mesterskabet spilles der om fra den 14. juni til 14. juli.

Når EUROPEADA-mesterskaberne er i flertal, er det fordi der spilles om EM for både mænd og kvinder. Hvis der er nogen, som ikke tror, der kan samarbejdes på tværs af den dansk-tyske grænse, så er EUROPEADA et godt eksempel på, at de tager fejl. Hvis det er mindretallene, der organiserer samarbejdet, så kan man i hvert fald godt.

Det er de fire mindretal i det dansk-tyske grænseland, som er værter for turneringen: det frisiske mindretal, Sinti og Roma, det tyske mindretal i Nordlesvig og det danske mindretal i Sydslesvig i Tyskland. Turneringen med de 1000 deltagere og 35 hold afvikles på 14 spillesteder på begge sider af den dansk-tyske grænse.

Projektleder for EUROPEADA er Ruwen Möller, som også er en rutineret sportsjournalist, der har arbejdet mange år på Flensborg Avis. Han har arbejdet i et års tid på at få alle ender til at mødes.

“Det er pudsigt at holde pressemøde, hvor jeg plejer at være med som journalist. Nu er det pludselig mig, de stiller spørgsmålene til. Det har også været en uvant rolle med en masse nye opgaver, der ikke før var en del af mit arbejde”, siger han.

Fra sit kontor hos Sydslesvigsk Forening (SSF) har han arbejdet med fundraising, turneringsprogram og logistik. Det er lykkedes at samle støtte fra Berlin og København, fra kommunerne på begge sider af den dansk-tyske grænse, og fra det lokale erhvervsliv. Holdene styrer selv, hvor de skal bo. Der er booket

overnatninger i Danmark, Nordfriesland og Flensborg. Holdene bor meget forskellige steder.

“Sydtyrolerne har mange ressourcer og bor på hotel. Andre bor på vandrerhjem og skoler. Vi sørger for spillesteder og dommere. Klubberne, der står for kampene, skal vide, hvad setup’et skal være. Vi sørger for transporten, mens de er her. Nogle kommer med egen bus. Andre kommer med fly. Det er en stor udfordring, for vi skal have mange busser”, siger Ruwen Möller.

Han regner med, at 18-20 hold skal bruge kørsel. Desuden får alle hold et måltid mad efter kampene. Udover fundraising, logistik og turneringsplanlægning arbejder Ruwen Möller også på at promovere turneringen, så der kan tiltrækkes tilskuere, som ikke hører til mindretallene.

“I Aabenraa og Sporskifte er der stadions. På DGF (Dansk Gymnastikforening Flensborg) pladsen i Flensborg er der ikke nogen tribune som sådan. Men der må gerne være nogle tilskuere – også på de mindre spillesteder. Der er fri entre, og vi håber, klubberne kan tjene lidt på at sælge mad og drikkevarer til kampene”.

Ruwen Möller beskriver niveauet som ret godt. De fleste vil have Danmarksserie eller Oberliga niveau, så der skal nok blive spillet noget seværdigt bold.

SYDSLESVIG

4 spillere, 4 portrætter

Vi skal være et hold og skabe værdi sammen

For Lina Brix er det sportslige selvfølgelig vigtigt, og hun håber at komme så langt som muligt i slutrunden med det sydslesvigske kvindelandshold. Men selv om hun spiller på et højt niveau til dagligt, så betyder sammenholdet og samværet med ligesindede mest.

“Det handler rigtig meget om at være et hold og skabe værdi sammen, at være fælles om noget, at dele de værdier, man har. At kunne sammenligne sig internationalt bliver superfedt”, siger hun.

Lina Brix er fra Slesvig og student fra A.P. Møller Skolen i 2020. Hun tog en bachelor i designkultur og økonomi fra Syddansk Universitet i Kolding i 2023 og læser nu en kandidat i IT Produkt Design. Hun har spillet fodbold hele livet, fra hun var 7-8 år i Slesvig Idrætsforening (SIF). Siden har hun skiftet lidt og været omkring Slesvig IF, Büttelsdorfer TSV og Schuby. Hun har som barn spillet på drengehold i Slesvig-Holsten-ligaen, og hun har desværre været ude med en korsbåndsskade en tid, men ellers spiller hun 2. division i Kolding.

“Jeg holdt en lille pause fra fodbold, men jeg startede igen, da jeg flyttede til Danmark. Der kendte jeg kun min kæreste, som jeg var flyttet dertil med. Ellers ingen. Så det var en god måde at blive en del af det danske samfund på”, fortæller Lina Brix.

“Mine forældre er tyskere, men min farfar gik på Hiort Lorentzen Skolen og var feriebarnd i Danmark. Min farmor er fra Italien. For min fars vedkommende har min farfar sikkert haft overvejsler om det danske skolesystem, men min farmor havde vist

Lina Brix er på de sydslesvigske kvinders landshold.

nok at gøre med at lære det tyske sprog”, siger hun. Lina Brix oplever en forskel på at være en del af det danske mindretal og på at bo i Danmark. Derfor valgte hun en uddannelse nord for grænsen.

“Når man har gået på dansk skole hele sit liv, bliver man præget af de danske værdier. Det er godt at kunne fortsætte med det og tage en uddannelse i Danmark. Der kommer man tættere på kulturen. Det er noget andet at bo i Danmark end at være en del af et dansk mindretal. Men jeg er jo udlænding i Danmark, selvom jeg har en særlig tilknytning. På skolen i Slesvig taler mange jo tysk i pauserne og dansk i timerne. Det skulle jeg vænne mig til i Danmark. Der kan de andre ikke tale tysk i pauserne.”

“Jeg er også stolt over at være en del af det danske

mindretal. Det fortæller jeg, at jeg er. Man er jo lidt anderledes. Jeg er den eneste på studiet med mindretalsbaggrund”, siger Lina Brix.

Det var en svær start, da hun og kæresten flyttede til Danmark, for samfundet blev kort efter lukket ned på grund af corona, så parret valgte for en periode at rykke tilbage over grænsen. Men nu er de integreret i flertallet. Lina Brix har også dyrket den særlige danske kultur på studiet. Hun lavede en opgave om studenterhuen, som det jo i Tyskland kun er det danske mindretal, der bruger. Fodbolden har været en hjælp til at finde sig til rette.

“Da jeg startede i en dansk klub, var det mærkeligt at skulle bruge de danske råb til holdkammeraterne på fodboldbanen”.

4 spillere, 4 portrætter

Vi skal være værdige repræsentanter for mindretallet

Marcel Carstensen er på de sydslesvigske herrers landshold.

For Marcel Carstensen bliver det sidste tur med kliquen. Målmanden fra DGF (Dansk Gymnastikforening)

Flensborg overgår nu til old-boys-spillernes rækker. Sportsligt mener han, de sydslesvigske herrer skal videre fra gruppespillet, men han har da en drøm om, hvordan hans sidste kamp kan komme til at forme sig. "For mig personligt er det en afslutning. Det bliver den sidste EUROPEADA og det er en perfekt afslutning efter 15 år på det sydslesvigske landshold. Men jeg vil da virkelig elske at spille finale på Manfred Werner Stadion i Sporskifte, hvor det hele startede for mig. Jeg har en video, der viser mig spille en u8/u9-turnering der, filmet af min Gudfar", siger han. Marcel Carstensen er vokset op

i Sporskifte, hvor finalen skal spilles, og han startede som lille dreng med at spille fodbold i ETSV Weiche. Undervejs har han været omkring Oberligaen med Slesvig, inden han i 2011 kom til DGF, hvor han nåede at spille 13 sæsoner i træk.

"Jeg har en tysk far og mor, men min far gik på dansk skole og taler dansk. Jeg har været tosproget fra børnehavealderen og betragter mig som sydslesviger", siger Marcel Carstensen, som er student fra Duborg-Skolen i 2010. Han er uddannet i Haderslev og Sønderborg i kommunikationsdesign, erhvervsprog og IT-baseret markedskommunikation.

I dag er han marketingschef i et lille IT-firma, som arbejder med online brand protection og beskytter store tyske mærker mod misbrug på internettet.

“Det er fantastisk at komme på tur med drengene. Jeg har været afsted tre gange. Vi har et sydslesvigsk hold, der ikke kun fungerer på banen, men også udenfor. Det er en unik mulighed for at præsentere Sydslesvig. Mange af de hold, der møder os, lærer om den gode måde, vi lever sammen på i grænselandet. Jeg har sagt til drengene, at det skal vi være opmærksomme på. Vi skal være værdige repræsentanter for mindretallet”. Spillerne på både det sydslesvigske herrehold og på klubholdet i DGF er alle tilknyttet mindretallet på forskellige måder.

“Når man spiller i SdU (Sydslesvigs danske Ungdomsforeninger) regi-, så er faciliteterne på plads, og det er en fordel. Foreningslivet her er også anderledes, og der er dansksprogede på holdet. Én, der har læst i Danmark, kan mere dansk end én, der fra 16 års-alderen ikke har været en del af mindretallet. Forskellen på at spille i en dansk og en tysk klub bør måske være større. Men i sidste ende er det et omklædningsrum med 25 forskellige mennesker. Det er også vores opgave at holde danskheden i live, men det skal også give mening med hensyn til at have dygtige spillere på holdet”.

Ved den seneste EUROPEADA var der 5-6 DGF spillere på holdet. Nu er der 2-3 stykker, ”så der kommer ikke helt så mange klubkammerater med på Marcel Carstensens sidste tur med kliquen.

“Vi mærker hurtigt, når vi samles, at vi alle har samme baggrund og taler samme sprog. Både dansk og i overført betydning. Men vi hopper også fra sprog til sprog. ‘ryg på, Hintermann, rechts, links’. Der kommer tyske kommandoer fra dem, der spiller i tyske klubber”, siger han.

4 spillere, 4 portrætter

Vi skal vise andre mindretal, hvordan vi lever sammen

Victor Puck Terp
spiller på det nord-
slesvigske herrehold

Der er store forventninger til at være med i EUROPEADA hos nordslesvigske Victor Puck Terp.

“Vi skal spille på hjemmebane. Jeg tror, det bliver en kæmpe kulturbegivenhed,

hvor vi kan vise vores mindretal til resten af Europa. Vi har et godt hold og vil spille noget spændende fodbold”.

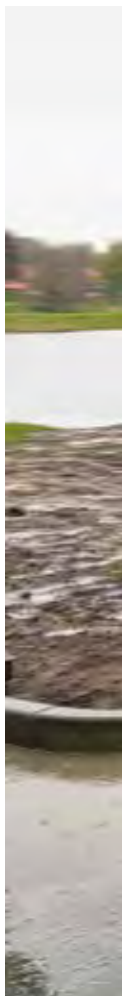
Han regner ikke med at nå finalen. Men der er kun tre hold i de nordslesvigske herrers indledende gruppe, fordi Krim-tartarerne har meldt fra på grund af krigen i Ukraine, så det bliver en nemmere gruppe at komme videre fra.

Victor Puck Terp er i gang med sit tredje sabbatar. Han er lige vendt tilbage til jobbet på Centralvaskeriet i Løgumkloster, hvor han er arbejdsmiljørepræsentant, efter en rejse til Caribien og USA.

“Jeg var gast på en båd, som sejlede i Caribien og var i Columbia og Panama. Efter at have været lidt rundt i USA rejste jeg hjem”.

Engang i fremtiden vil han gerne være maskinmester. Han blev student i 2021 på STUK (Sønderjyllands Gymnasie, Grundskole og Kostskole) i Toftlund.

“Det er fordi, jeg tog 10. klasse i Toftlund, at jeg blev der. Men jeg har en kæreste, der gik på det tyske gymnasium i Aabenraa, og jeg har selv været i tyske institutioner fra børnehaven indtil 9. klasse. Derfor har jeg fra barnsben været en del af det tyske mindretal. Det har medført, at jeg er blevet kaldt tysker. Men jeg har altid været stolt af det, og det har givet mig en masse

muligheder. Vi er som mindretal sammen til en masse arrangementer, blandt andet oktoberfest i München og Knivsbergfest på Knivsberg. Desuden blev vi også inviteret til Berlin for at fejre 75-året for forbundsrepublikkens forfatning”, fortæller Victor Puck Terp. Begge hans forældre er fra Sønderjylland. “De mødte hinanden på landbrugsskolen i Gråsten og flyttede til Løgumkloster. Min mor og hendes familie taler dansk, min far taler tysk”. “Mine tyske venner har jeg fra grundskolen. De danske venner er fra fodbold og fritid”, siger han. Victor Puck Terp spiller ikke fodbold i en klub. “Jeg har spillet i Løgum IF, men jeg faldt lidt ud på gymnasiet. En gang imellem spiller jeg lidt med vennerne, og det er en fordel, at jeg arbejder meget fysisk og dyrker lidt fitness og løbetræner. Vi har træning en

gang om måneden med Team Nordschleswig”. Han vurderer det sydslesvigske hold til at have et niveau, der svarer til serie 2 eller 3 i Danmark. “Hvilket sprog, jeg taler, kommer an på, hvem jeg er med. Det er nok mest dansk, men der er mange i det tyske mindretal, som foretrækker at tale tysk.” Han regner med, at de lokale mindretal kan vise et godt eksempel overfor gæsterne fra resten af Europa. “Det er fedt, de andre mindretal kommer hertil, så kan de se, hvor harmonisk vi lever sammen. Vi har et godt forhold mindretallene imellem og mellem mindretal og flertal. Jeg glemmer tit mit pas, fordi jeg ikke føler, jeg kører over en grænse.” “Kommandoerne på fodboldholdet er en blanding. Træneren, Peter, er tysk, så ham taler vi tysk med”, fortæller Victor Puch Torp. ➔

4 spillere, 4 portrætter

Vi skal kunne være tilfredse med vores indsats

Isabell Møller
Brodersen spiller for
det nordslesvigske
kvindelandshold

Til EUROPEADA forventer Isabell Møller Brodersen en god oplevelse, et godt samarbejde og at have det sjovt med holdet, når de spiller sammen.

“Sportsligt håber jeg, at vi kan være tilfredse med vores indsats”, siger hun.

Isabell Møller Brodersen har spillet fodbold på ungdomshold i Tinglev, men hun spiller lige nu ikke i nogen klub.

“Jeg spiller ikke på noget hold lige nu. Det tyske mindretal har ikke noget fodboldhold. Men vi træner cirka en gang om måneden med Nordslesvig, og der har været træningskampe.”

Hendes Oma (bedstemor, red.) har også spillet fodbold.

“Det med at være en del af det tyske mindretal er noget familiemæssigt. Jeg har gået i tysk børnehave, skole og på efterskole, og jeg har også spillet håndbold. Man føler sig lidt mere hjemme. Min mor er fra det tyske mindretal, min far er dansk. Jeg er åben for alt, men det tyske er et plus, og det vil altid være noget specielt og at foretrække, hvis det er i det tyske mindretals regi. Fodboldmæssigt er det ligesom man spiller for egen hjemby”, siger Isabell Møller Brodersen. Som en del af det tyske mindretal i Danmark har hun også været en af Grænseforeningens Elevambassa-

dører, da hun gik i gymnasiet, og hun har været med til møde i de europæiske mindretalspartiers organisation, EFA, i Frankrig.

Hun har gået på den tyske efterskole i Tinglev, Deutsche Nachschule Tingleff, og på det tyske gymnasium, Deutsches Gymnasium für Nordschleswig, i Aabenraa. For tiden holder hun sabbatår og arbejder i NyForm i Kruså og Niensens Bageri i Padborg. Hun regner med at tage et sabbatår mere, for hun vil gerne ud at rejse. “I og med at jeg har gået i mindretallets institutioner, er det bare en del af det. Jeg ser det som en selvfølge. Der er virkelig et fællesskab. På efterskolen var sproget tysk, men der var også danskere fra blandt andet Nordjylland. Jeg har ikke tænkt over det, men her kunne jeg se, at det tyske var meget specielt og en del af mig”.

Kampe mod aromanere, ladinere og sorbere

I kampprogrammet for EUROPEADA kan du finde mange mindretal, du næppe kender. Her er de sydslesvigske og nordslesvigske holds modstandere.

De sydslesvigske herrer spiller første kamp ved EUROPEADA mod det bulgarske mindretal i Rumænien og er kommet i pulje med det ladinske mindretal i Italien, og det aromanske udvælgeshold. Aromansk er et sprog beslægtet med rumænsk uden en moderstat, som findes spredt i en række lande i det sydlige og østlige Europa. De nordslesvigske herrer lægger ud mod et mindretal fra den schweiziske Kanton Grisson og møder også storfavoritterne fra Sydtyrol. De skulle have mødt Krim-tatarerne, men de har meldt afbud.

Kvindeholdet fra Sydslesvig spiller den første kamp mod det sorbiske mindretal i Tyskland og er også i pulje med det ladinsk-talende mindretal i Italien.

Det nordslesvigske kvindehold spiller første kamp mod det tyske mindretal i Sydtyrol og møder også holdet fra det tyske mindretal i Polen.

I alt 87 kampe vil der blive spillet over 7 dage. De vil i øvrigt alle blive vist via livestream på Youtube. ➡➡

Turneringen grundlagt af paraplyorganisation

Den Føderale Union af Europæiske Nationale Mindretal (FUEN), den største paraplyorganisation for Europas nationale mindretal, nationaliteter og sproggrupper, er grundlægger og koordinator for turneringen og organiserer EUROPEADA sammen med de lokale arrangører. Den afholdes hvert fjerde år siden 2008, normalt i samme år som UEFA EURO, UEFAs Europamesterskab for herrelandshold. I værtslandene er det mindretalsorganisationer som Sydslesvigske danske Ungdomsforeninger (SdU), Sydslesvigsk Forening (SSF) og Bund Deutscher Nordschleswiger, der binder tingene sammen.

Kultur på grænsen - ny video

Få tips til udflugter, historiske steder og interessante byer: på www.fla.de under 'Kultur på grænsen' eller på Flensborg Avis' Facebook-side.

Scan qr-koden for at se en af de nye udgaver - eller se en af de andre 100 videoer i serien 'Kultur på grænsen'.

SKURK åbner Europeada

Tekst og foto: Alexander Leicht Rygaard

En af 1970'ernes mest grandiose sange får til sommer nyt liv i Sydslesvig. 'Bohemian Rhapsody' er et opus kendt for sin a cappella-indledning, sine svulstige guitarstykker og et usammenligneligt operamidterstykke. Det er en sang, som de færreste orkestre tør give sig i kast med af ren og skær ærefrygt for Freddie Mercury, Brian May og resten af Queen-medlemmernes storladne originalværk. "Det er en ordentlig mundfuld af en sang, men orkestret spiller den bare så godt. Vi har fået en ny guitarist med, som gør, at det hele lyder, som det skal", fortæller Bente Stenger, der er leder og dirigent for Skoleforeningens Underholdningsorkester (SKURK). SKURK har fået æren af at spille for, når Europeada 2024, fodboldslutrunden for Europas mindretal, bliver sat i gang i det dansk-tyske grænseland med en åbningsceremoni på A.P. Møller Skolen i Slesvig lørdag den 29. juni. Her forventes det, at den tyske vicekansler Robert Habeck og Venstres økonomiminister Stephanie Lose, der begge er ambassadører for slutrunden, deltager sammen med Slesvig-Holstens ministerpræsident, Daniel Günther (CDU). "Vi glæder os meget. Det er en stor ære at få lov til at repræsentere det danske mindretal foran hele Europa. Og så bliver det da bare helt vildt sjovt at spille 'Bohemian Rhapsody'. Vi skal også spille et par andre numre fra vores repertoire, men de er fortsat

Det danske mindretals orkester, SKURK, spiller til den officielle åbning af Europeada 2024, der finder sted i det dansk-tyske grænseland. Det er langt fra første gang, at orkestret repræsenterer mindretallet til særlige begivenheder. "Det betyder meget", fortæller orkesterleder Bente Stenger.

hemmelige”, lyder det forventningsfuldt fra Bente Stenger, der tilføjer, at orkestrets repertoire spænder fra klassisk, folkemusik, jazz og kendte popsange.

“Vi må se, hvad vi ender på”, siger hun.

Det er ikke første gang, at SKURK er blevet spurgt at spille et par numre for et par vigtige gæster og være et ansigt udadtil for det danske mindretal. Da dronning Margrethe besøgte Slesvig-Holsten i september 2019 forud for 100-året for den dansk-tyske grænsedragning, var mindretallet værter for en middag på A.P. Møller Skolen. Og her var det SKURK, som stod for en del af underholdningen, bl.a. med en udgave af sangen ‘Hjertestarter’ af det danske band Nephew.

“Det var en stor oplevelse at spille for dronning Margrethe. Hun har jo en helt særlig betydning her i Sydslesvig, og jeg synes, at hun tog godt imod vores optræden. Der var flere i orkestret, som var lidt nervøse, men jeg synes, at det gik virkelig godt”, siger Bente Stenger.

“Vi har også spillet på den danske ambassade i Berlin. Det var i forbindelse med 60-året for København-Bonn-erklæringen i 2015. Det betyder meget

for alle i orkestret at få lov til at være med til sådanne officielle ting”, tilføjer orkesterlederen.

SKURK har eksisteret siden 2010, og Bente Stenger har været med siden begyndelsen. Det var et ønske om et større musikalsk fællesskab, der satte orkestret i gang. Et par måneder før grundlæggelsen var Bente Stenger som arrangør og dirigent blandt de bærende kræfter i en opsætning af en Peter Pan-musical. Og da musicalens syv forestillinger var afviklet, og livet gik sin videre gang, savnede flere af de deltagende musikanter det fællesskab, der var opstået undervejs. I dag tæller orkestret 40 musikere, hvoraf den yngste lige er fyldt 16 år, mens de ældste har spillet musik i en menneskealder.

“At vi har et stort aldersspænd, giver orkestret et særligt fællesskab. Selvom det kan virke skræmmende at være med som helt ung og ny, opdager de fleste hurtigt, at det er rart at kunne støtte sig til de mere erfarne, som meget gerne vil lære fra sig. Det er dét miljø, jeg efterstræber”, siger Bente Stenger, der selv har spillet klarinet, siden hun var 12 år gammel. Til daglig underviser hun på fem forskellige skoler i Sydslesvig.

Museum Sønderjylland mister lidt i statstilskud

Af Poul Struve Nielsen

Regeringen (Socialdemokratiet, Venstre og Moderaterne) og Danmarksdemokraterne, Socialistisk Folkeparti, Liberal Alliance, Det Konservative Folkeparti, Enhedslisten, Radikale Venstre og Dansk

Folkeparti er blevet enige om en ny museumsreform. Med aftalen får de i alt 95 statsanerkendte museer fra 2025 et permanent løft på 75 millioner kroner årligt. Det betyder, at staten fra 2025 giver cirka 565,7 millioner kroner i driftstilskud til de statsanerkendte museer.

For Museum Sønderjylland betyder det, at statstilskuddet falder en smule. I år får museet 34,9 millioner kroner i statstilskud. Det samlede beregnede årstilskud ifølge de nye principper lander på 33,5 millioner kroner.

“Museum Sønderjylland mister 1,4 mio. kr., og det er en udfordring, vi kommer til at arbejde med i de kommende år. Men placeringen i top-5 i Danmark er en statslig anerkendelse af museets arbejde og opgave som regionalt totalmuseum inden for historie, arkæologi, kunst og naturhistorie. Og en anerkendelse af væsentligheden af grænselandets fortællinger og kulturarv. Det giver os et perspektiv og en retning”, siger Axel Johnsen, der er direktør for Museum Sønderjylland.

Faktisk er Museum Sønderjylland i top-2, når det gælder statstilskud. Kun Louisiana i Humlebæk får et

En ny museumsaftale giver de statsanerkendte museer et permanent økonomisk løft på 75 millioner kroner årligt. Det betyder, at Museum Sønderjylland holder nogenlunde skindet på næsen, og de dystre scenarier, der tegnedes i et tidligere udspil, ikke realiseres.

Foto fra Museum Sønderjylland.

større statstilskud. Men Louisiana er kun et museum på én matrikel, mens Museum Sønderjylland består af 11 museer i fire kommuner med en administration. Aftalepartierne er enige om et nyt system, som er lettere for museerne at styre efter samt mere gennemskueligt og retfærdigt. Der bliver med aftalen også ryddet op i kravene og opgaverne til museerne.

Museerne får i det nye system tilskud på tre forskellige måder.

For det første bliver museerne inddelt i fem kategorier, som afgør, hvor stort et grundtilskud museet får. Grundtilskuddet udgør den største del af museernes tilskud.

Museerne kan for det andet opnå et højere tilskud via et variabelt incitamentsbaseret tilskud. Det kan for eksempel være ved at få flere besøgende.

Den tredje og mindste del af tilskuddet er et politisk prioriteret tilskud, som fordeles på enkelte museer. Kun ét museum er de eneste 20 år kommet på listen af statsanerkendte museer. Med aftalen bliver det muligt for flere museer at blive statsanerkendt, ligesom det også er muligt at fratage museer deres statsanerkendelse.

“Jeg er meget stolt og glad for, at det efter mange år med forliste museumsreformforsøg endelig er lykkedes at nå i mål med en bred aftale. Aftalen er en fremtidssikring af museerne, som vil bidrage til en endnu højere kvalitet af viden, troværdighed og indsigt”, siger kulturminister Jakob Engel-Schmidt (M). Han tilføjer, at med det nye tilskudssystem og en større pose penge løftes museer i hele landet, samtidig med de fyrtårne, der kan konkurrere med berømte museer i London og Paris, kan fastholdes.

“Vi har mere end nogensinde før brug for viden og information, vi kan stole på, i en tid med fake news og filtre. Med et massivt løft af museerne laver vi en generationsinvestering i vores fælles fortælling. Museer er videns- og dannelsesinstitutioner, de er aktive samfundsaktører, og de giver os oplevelser, som vi husker og tager med os. De fælles referencer er med til at binde os sammen og danne en fælles fortælling om, hvem vi er, og hvor vi kommer fra”, tilføjer kulturministeren.

Han understregede, at der med nedsættelsen af en museumskommission ikke længere ville gå ‘sognepolitik’ i museumstilskuddene. Det lykkedes dog for kulturordførerne, som var samlet til pressemøde i

Kulturministeriets gård, at nævne både Region Sjælland, Vejleegnen og Randers. Og på opfordring var der også vilje til at tale om Museum Sønderjylland. “Dansk Folkeparti er meget optaget af, at Museum Sønderjylland ikke står til at miste penge. For Sønderjylland er indgangen til Danmarks historie”, siger Mikkel Bjørn (DF).

Jan E. Jørgensen fra Venstre understreger, at Museum Sønderjylland jo er et fusionsmuseum med en administration for 11 museer.

“Det må ikke komme dem til skade, at de har gjort noget rigtigt. Og grænselandet historie spiller en rolle i hele Europas historie. Derfor har det været vigtigt at sikre, at selv om museet ikke går frem i tilskud, så går det kun en lille smule tilbage. Men de må meget gerne arbejde for, at der kommer flere besøgende”, siger Venstres kulturordfører.

Han mener godt, at der kan tiltrækkes flere besøgende, også i et tyndt befolket område, for selv om der bor flere i byerne, så er der mindre konkurrence mellem museerne i Sønderjylland end i hovedstadsområdet.

Det er Socialdemokratiet kulturordfører, Mogens Jensen, enig med ham i.

“De må også se på sig selv og sige: Er der noget, vi kan gøre bedre”, siger Mogens Jensen.

Han understreger, at Museum Sønderjylland får det næsthøjeste tilskud af alle museer, fordi det løfter en vigtig opgave i formidlingen af Danmarks historie og dansk kultur.

Direktør Axel Johnsen fortæller, at Museum Sønderjylland kontinuerligt arbejder på at få flere besøgende.

“Vi har en strategi, der siger, at vi skal løfte os med 30 procent de næste fire år”.

Museumsreformen gennemføres ved et lovforslag, der forventes at blive fremsat i efteråret. Den forventes derfor at træde i kraft 1. januar 2025.

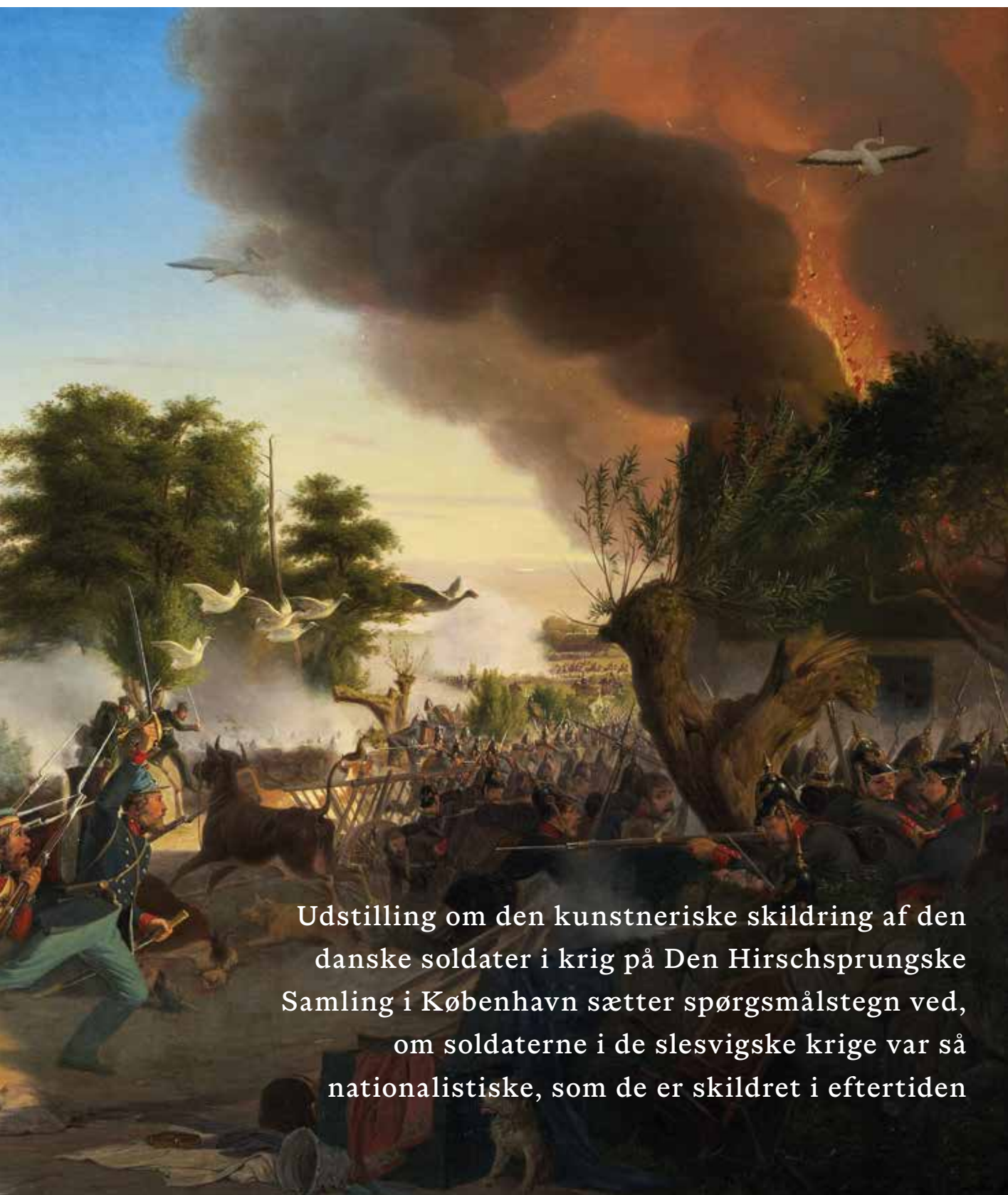
For at være statsanerkendt museum skal man som museum leve op til en række krav. Det gælder følgende:

- En indtjening på mindst 4 mio. kr. årligt. Specifikt for mindre øer gælder krav om 3 mio. kr. i indtægter årligt.
- Mindst 10.000 besøgende. Specifikt for mindre øer gælder krav om og 8.000 årlige besøgende.
- Mindst 1 forskningspublikationer over tre år.

Udstilling viser landsoldaterne skildret i billedkunsten

Af Poul Struve Nielsen ➔

Udstilling om den kunstneriske skildring af den danske soldater i krig på Den Hirschsprungske Samling i København sætter spørgsmålstegn ved, om soldaterne i de slesvigske krige var så nationalistiske, som de er skildret i eftertiden

Jørgen Sonnes maleri 'Angrebet fra Dybbøl Bjerg 5. juni 1848' er det første danske bataljemaleri. Han fik siden meget at høre for også at lade gæssene angribe preusserne under deres tilbagetog.

Herman Wilhelm Bissens statue af Den Tapre Landsoldat fra 1858 tager imod på den anden side af indgangen til Den Hirschsprungske Samlings særudstilling 'Soldater. Kunsten og danskerne i krig 1848-1864'.

Udstillingen handler om soldaten, der drog afsted, som Peter Faber skrev i teksten til sangen af samme navn som statuen dengang i 1848. Udstillingen stiller dog spørgsmål ved sangskriverens tapre fortolkning af landsoldatens tanker om sin gerning:

'Og vee det usle Drog,

Der elsker ei sit Sprog

Og ei vil ofre Liv og Blod for gamle Dannebrog.'

Sådan hedder det i sangen, men i virkeligheden var soldaterne, som for hovedpartens vedkommende var bønder, ikke nationalistiske. Nationalismen havde ikke tag i landbefolkningen. Men i kunsten var det landsoldaten, der kom i centrum.

"Det starter med sangen om den tapre landsoldat, som også er kendt som 'Dengang jeg drog afsted'.

Det skaber et billede af soldaten, samtidig med at den danske billedkunst ændrer sig til at vise soldaterne som rigtige mennesker af kød og blod," siger museumsinspektør og kurator for udstillingen Rasmus Kjærboe.

Der havde været værnepligt i Danmark siden 1788. Indtil 1848 var det en pligt, der udelukkende ramte de mandlige medlemmer af bondestanden, men almindelig værnepligt for alle danske mænd blev første gang praktiseret med ekstraordinære indkaldelser i september 1848, og i 1849 kom værnepligtsloven, og værnepligten kom også med i grundloven.

1848 var første gang, værnepligten for alvor skulle stå sin prøve. Og det kan være medvirkende til, at kunstnerne, som fremstillede de slesvigske krige på

Elisabeth Jerichow Baumanns 'Såret dansk kriger' fra 1865 skildrer hjemmefronten, hvor en kvinde læser højt for en sengeliggende soldat.

deres lærreder, i den grad fokuserede på den enkelte, værnepligtige soldat.

Landsoldaten

“Førhen var det mest generaler, der blev skildret i billedkunsten. Nu bliver landsoldaten præsenteret i billeder, digte og sange. Men det er stadig de fine folk i byerne, der fortæller, hvordan soldaterne er og ser ud”, fortæller Rasmus Kjærboe.

Han tilføjer, at der i kunsten har været fokus på faktiske steder og begivenheder.

“Men den historisk set revisionistiske tilgang til den almindelige soldat kommer sent. Den problematiske tilgang til at være soldat kommer først i 1970'erne. Første Verdenskrig var ikke rigtig vores. Anden Verdenskrig var vi besat, men vi havde ikke soldater i krig,” siger han.

Her taler han om den danske stat, og dermed tælles sønderjyderne, der var tyske soldater under Første Verdenskrig, ikke med. Senere bliver der forsket i det, og folkemindeforskeren Søren Frost udgav år 2000 publikationen ‘Fædrelandskærlighed – i landsoldaters breve fra 1848-51?’

Spørgsmålstegnet er ikke tilfældigt. Jyllands-Posten skrev dengang i en anmeldelse:

‘For hovedindtrykket, som historikeren videregiver efter læsning af dem alle – bilagt med alsidige citater – er, at de betragtede den netop indførte værnepligt som en ufri tilstand, der rev dem ud af den daglige kamp for at skaffe det daglige brød i landbruget. Hovedparten af landsoldaterne var

tvangsudskrevne bønderkarle, og nationalfølelse var ikke noget, der prægede dem’.

“Først da bliver der forsket i soldaternes værdier, bekymringer og sorger. Og brevene fra den almindelige landsoldat står i skærende kontrast til de breve, der er kendt fra de frivillige og nationalt sindene, som også kunne skrive et formfuldendt dansk. En bondesoldat kunne skrive, men de kunne ikke skrive litteratur. Ud af 50.000 er 1.200 frivillige. Det er blandt de frivillige, vi har de nationalt bevidste,” siger Rasmus Kjærboe.

Bataljemaleriet

Bataljemaleriet spiller en vigtig rolle på udstillingen. Det er det, man møder i det første rum, når man forlader den tapre landsoldat og giver sig i kast med udstillingen. Det er en kunstart, som går tilbage til vaser i det gamle Grækenland og beskrives som et maleri, der skildrer et feltslag i sin helhed eller som løsrevne scener. Bataljemaleriet vandt frem i 1800-tallet og i Danmark især med Den Første Slesvigske Krig 1848 til 1851.

“Flere danske kunstnere havde været i München og fået undervisning i bataljemaleri. Under Napoleonskrigene oplevede det en ny storhedstid, og det bredte sig fra Frankrig til Tyskland, fortæller Rasmus Kjærboe”.

Jørgen Sonne og Niels Simonsen er førende i Danmark, og en vigtig indgang til udstillingen er Jørgen Sonnes maleri ‘Angrebet fra Dybbøl Bjerg 5. juni 1848’. Det er det første danske bataljemaleri.

“Han ankommer nogle få dage

efter til Dybbøl Banke, taler med øjenvidner og laver skitser. I København har de fået aviser og læst reportagerne. Så han skal være præcis. Det er et bestemt tidsbillede fra 1848, hvor preusserne bliver slået tilbage. Folk har haft en viden om uniformer. Men ansigtsudtryk og den slags er det kunstneriske spillerum, han har. Han har siden hørt en del for gæssene, der også angriber preusserne,” siger museumsinspektøren.

Niels Simonsen lavede samtidig ‘Bivuak ved Slesvig natten mellem, 23. og 24. april 1848’.

Niels Simonsen og Jørgen Sonne var konkurrenter. Simonsen vandt kampen i 1854, da han blev professor ved kunstakademiet. Og han er kendt i eftertiden for maleriet af de danske soldater, der slæber på kanonlavetten under tilbagetoget fra Dannevirke.

“I sin ‘Slaget ved Fredericia’ bruger Jørgen Sonne forskellige bånd. Det topografiske er bagest. Handlingen er i forgrunden. Hver soldat har sit ansigt. Der er mange detaljer. General de Meza er til hest. Kaptajn Schaftenberg bliver ramt af en kugle.”

Niels Simonsen laver et stort maleri med flere mennesker. Rasmus Kjærboe siger med et glimt i øjet, at det begynder at ligne ‘Find Holger’.

“Der er så mange personer med, at det bliver helt overvældende. Dannebrog er i centrum. Der er en optørringskrakelering på flagbæreren. Jeg tror, der er tale om en korrektion. Maleriet er under stor fanfare sendt til Paris, og der er lavet tryk af det i PR-øjemed.”

Rasmus Kjærboe tilføjer, at der ikke på den tid har været nogen ide om officielt styret propaganda.

“Det kommer først med Første Verdenskrig. Det er dem, der støtter de nationalliberale, der vil udbrede nationalistisk propaganda”.

Han vil ikke udelukke, at det også kan være gået hurtigt med at gøre arbejdet færdigt på grund af kappestriden med Jørgen Sonne.

Ny stil i 1864

I 1864 er der ikke længere malerier af sejrende danske soldater. På Jørgen Sonnes ‘Fra Dybbøl først i april 1864’ er alle soldater meget rolige og fattede. Der er ingen panikstemning.

“Næsten alle bataljemalerier er præcist angivet med dato, man ved næsten på klokkeslæt, hvornår slaget stod. Det her siger kun først i april. Otto Backe ‘Maleri

fra 1887, oberst Max Müller’ er præget af naturalisme. Der er en dramatisk beskæring. Det er inspireret af fotografi. Virkelig et moderne billede. Det er fra træfningen ved Sankelmark. Oberstens hoved er lille. Soldaterne er i fokus.

Der er malerier fra både hjemmefront og selve fronten. Ved fronten er der meget ventetid, fortæller Rasmus Kjærboe.

“Skitser og tegninger fra fronten handler ofte om at vente. For soldater venter meget. Der var meget ventetid. Her er en tegning, hvor soldater køber alkohol. Der var meget druk. De fik tre genstande om dagen i deres feltration. Men de køber mere og skal have noget at drikke”.

Han tilføjer, at en soldat skriver hjem, at når han ikke længere er i felten, drikker han ikke mere. Der er også små skitser med, som viser, hvordan soldaterne ser ud.

“En skitse viser Johan Thomas Lundbye, som, var en af de store danske landskabsmalere, ja som i dag ses som den største. Han blev dræbt i krigen. Skitsen er tegnet af P.C. Skovgaard, som ikke drager i krig. På skitsen ses også Carlo Dalgas og Sven Grundtvig, som er søn af digterpræsten NFS Grundtvig. Han overlever.”

Rasmus Kjærboe fortæller, at Carlo Dalgas tegner Lundbyes begravelse og skriver: ‘Jeg var der selv’.

Hjemmefronten

Fra hjemmefronten er der Frederik Vermehrens maleri ‘Reservesoldatens afsked med familien’, som viser faderen, der drager i krig.

“Han har stillet træskoene og skal ud at vandre. Vi ser en far, en mor, en søn med et lille dannebrogflag, og en datter, som er hos moren. Det er svært at vurdere, om flaget er med som en fejring eller en kritik,” siger Rasmus Kjærboe.

Jørgen Sonne er repræsenteret med et maleri, der viser soldaten, hvis forlovede blev gift med en anden. Soldaten har mistet en arm. På maleriet er også en enke, hvis mand ikke er kommet hjem. På et andet maleri ser man den forlovedes begravelse, hvor han står ved graven og ser en anden familie, herunder hendes to små børn, som hun har fået med en anden, i begravelsesoptøget.

Elisabeth Jerichow Baumann er den eneste kvinde- ➔

lige kunstner, der er med på udstillingen med 'Såret dansk kriger' fra 1865. Maleriet viser en kvinde, som læser højt for en sengeliggende soldat. Hun læser fra Bibelen, og der ligger medikamenter på sengebordet. "På den måde får han anerkendelse, kærlighed, religion og medicin", siger Rasmus Kjærboe.

Der blev også fremstillet kunst på tysk side. Det viser udstillingen ikke meget af, men der er et eksempel i form af den tyske kunstner Louis Brown, som fulgte med de østrigske tropper og lavede en skitsebog, hvor han tegnede døde danskere i 1864.

På udstillingen opdateres landsoldaten fra de slesvigske krige med en lille afdeling, der beskriver soldater, der har kæmpet for Danmark i nyere tid. Siden 1864 er de eneste danske soldater, der har været indkaldt til en krig, de sønderjyske mænd under udlændigheden i Første Verdenskrig. Ellers nåede vi helt frem til den danske deltagelse i krigen i Kosovo, Afghanistan og Irak.

På udstillingen fortæller danske soldater blandt andet, hvordan fuglene på himlen på et af bataljemalerierne fra De Slesvigske Krige får dem til at tænke på helikopterer, og på en tv-skærm fortæller tre danske soldater om deres oplevelser.

Der er ikke tale om værnepligtige, som de fleste af 1800-tallets tapre landsoldater var. I nyere tid er kun frivillige blevet sendt i krig.

Udstillingen kan ses til den 28. juli på Den Hirschsprungske Samling, Stockholmsgade 20 2100 København Ø

Hovedparten af
landsoldaterne
var tvangs-
udskrevne
bønderkarle,
og national-
følelse var ikke
noget, der
prægede dem

museumsinspektør Rasmus Kjærboe.

Samtaler bringer gymnasieelever fra hele Danmark tættere på grænselandet

Tekst og foto: Poul Struve Nielsen

Den dansk-tyske grænse mærkes ikke i hverdagen for eleverne på Københavns Åbne Gymnasium, men den har en kæmpe betydning for, hvad Danmark er for et land, og hvad danskhed er. Det kommer eleverne tættere på med samtalekort, som Grænseforeningen har produceret om et af tidens debattemner fra grænselandet: grænsekontrollen

S

om noget nyt stiller Grænseforeningen samtalekort til rådighed, som kan hjælpe elever på ungdomsuddannelser, på efterskoler og i grundskolens ældre klasser – og alle andre – i gang med en samtale om grænsen.

To gymnasieklasser på Københavns Åbne Gymnasium på Sjælør Boulevard og deres lærere har indvilget i at være forsøgsdyr for Grænseforeningen for at få et indtryk af, hvordan det er at bruge kortene i undervisningen.

Fra Sjælør Boulevard i Valby kan du dreje mod højre ad Vigerslev Allé. Så går det lige ud, til motorvejen begynder. Så kan du fortsætte over Fyn og til venstre ved Fredericia. Cirka tre timer senere kan du krydse grænsen ved Padborg. Lidt længere tid tager det at køre med S-tog fra Sjælør Station til Københavns Hovedbanegård og skifte til et tog for at rejse til Flensborg.

Så eleverne på Københavns Åbne Gymnasium er langt fra det dansk-tyske grænseland. Og elevernes kendskab til livet i grænselandet er også begrænset. ➡

“Jeg er kørt over grænsen på bilferie med min familie, og vi har handlet i en butik ved grænsen”, fortæller en elev. Men da samtalekortene kommer i spil i samfundsfagstimen, bliver det mere konkret. Her skal eleverne prøve de samtalekort, Grænseforeningen har fået produceret.

Gunvor Vestergaard, der er pædagogisk konsulent og projektleder i Grænseforeningen, begynder med at fortælle om, hvordan grænsekontrollen blev indført, og hvordan den er blevet forlænget midlertidigt siden. En elev spørger: “Hvis den har været der siden 2015, og den er der endnu, så er den vel ikke midlertidigt?”

I det hele taget er debatten i gang straks. Og den bærer også præg af, at der er langt fra Sjælør Boulevard til Grænselandet. En elev spørger:

“Hvorfor er det relevant for os. Jeg synes, det er svært at sætte sig ind i, fordi jeg ikke selv har oplevet det.”

Grænsekontrol til diskussion

En anden siger:

“Jeg kan klart se, at der bør være en grænse. For eksempel med hensyn til kriminalitet. Det har sat nogle tanker i gang i mig”.

Der er også en elev, som giver udtryk for, at det er ligegyldigt med de grænser:

“Vi har jo allerede fjernet grænsekontrollen til Sverige. Hvis nogen vil lave terror i Danmark, så skal de nok finde ud af det. Flygtninge kommer nok også alligevel. Det er

værre for de tusinder af mennesker, der skal pendle hver dag.”

En er lidt skeptisk overfor metoden og siger:

“Hvis man skal ramme os, som er unge og på sociale medier, skal man finde en måde at gøre det relevant for os på.”

Efter lidt diskussion i klasserne konstaterer underviserne, at eleverne stiller gode spørgsmål:

“Nu får I mulighed for tale om det, mens I bruger kortene som inspiration. Og der er ingen udsagn eller svar, som er rigtige eller forkerte.”

Det er vigtigt at understrege, at klasserne på Københavns Åbne Gymnasium og deres lærere har takket ja til at være en slags forsøgsdyr for at se, hvordan samtalekortene virker i en undervisningssituation. Så eleverne har ikke i undervisningen tilegnet sig nogen særlig viden om forholdene i Grænselandet.

Men på Grænseforeningens undervisningssite ‘ietGrænseland.dk’ kan man finde undervisningsmateriale til forløb, der passer til ethvert niveau fra grundskolens ældste trin til ethvert niveau på ungdomsuddannelserne.

“På ietGrænseland.dk kan I finde opgaver til samtalekortene – og meget andet. Det kan bruges både fra 10. klasses niveau og til A-niveau i tredje g. Der er også introtekster, som kan forklare det.”, siger Gunvor Vestergaard fra Grænseforeningen. Hun har selv mange års erfaring som samfundsfaglærer i gymnasiet.

Spørgsmål fra grænselandet

Men nu handler det om at se samtalekortene i brug i undervisningen. Det er ikke til diskussion i dag, hvor den dansk-tyske grænse skal gå.

Men alligevel er der mange holdninger til grænsen. Skal der være kontrol? Skal den være åben? Der er forskel på at leve i grænseområdet, hvor grænsen mere bliver et rum end en linje, og på at krydse grænsen for at handle, fordi nogle ting er billigere på den ene side end på den anden side.

Samtalekortene er til at holde i hånden og læse op fra. Der er et spørgsmål på hvert kort og et

Samfundsfagslærer på Københavns Åbne Gymnasium, Hjalte Düring, støtter op om gruppearbejdet med samtalekortene.

udsagn, som kan hjælpe en samtale på vej – og det er krydret med en illustration.

For eksempel er der kortet med spørgsmålet:

“Diskuter, om der er forskel på de gener, grænsekontrollen giver, og gener ved fx myldretidstrafik i større byer.”

Her kommer udsagnet fra Sabrina Johansen, stifteren af Facebook-gruppen ‘Grænsependleriet’, som siger: “Vi er jo omkring 14.000 daglige pendlere, som skal over den grænse. Og i perioder med kødannelse er der mange, der har svært ved at komme hjem og nå at hente børn i børnehaver og vuggestuer og sådan noget.”

Eleverne går i grupper og taler om det. De diskuterer, om det er ‘symbolpolitik’. Læreren bliver spurgt:

“Hvad er symbolpolitik?”

“Symbolpolitik er, når man laver nogle politiske handlinger, som mest har symbolsk betydning”, forklarer han gruppen.

Nogle af spørgsmålene er svære. De kræver egentligt baggrundsviden. Men en af eleverne synes, de forklarer problemerne rigtig godt.

“Det er gode spørgsmål. man kan have lidt en ide om det og starte en samtale. Spørgsmålene åbnede op for, at man kunne debattere, hvad man selv synes. Det er fedt med de citater med forskellige synsvinkler”.

Så da lektionen når vejs ende, er der bred enighed i klassen om, at selv om emnet er nyt, så gør samtalekortene det meget spændende, og eleverne har fået nogle gode samtaler.

“Men det ville være fedt, hvis vi havde fået undervisning først”, siger en.

Elever blev klogere på grænselandet

Fire elever fortæller om deres oplevelser med at bruge samtalekortene.

“Jeg har kørt over grænsen. Vi har altid gjort holdt i grænseområdet”, fortæller Lola Maria Tranum Baumann.

“Jeg har været i Sønderjylland og været over grænsen. Men jeg forbinder det mest med grænsebutikker”, siger Osvald Gaden Konge.

Han tilføjer, at efter at have haft en time med samtalekortene, ser han spørgsmålet om grænsekontrol som et vigtigere emne, end han på forhånd havde tænkt, det var.

“Det er vigtigt at forstå det med symbolpolitik og det europæiske arbejde, og at mennesker, der bor nær grænsen, mærker kontrollen. Jeg har ikke tænkt over argumenterne, og hvorfor. Men heller ikke på at det går ud over dem, der arbejder i området, for eksempel lastbilchauffører og deres hviletid. Grænsekontrollen gør afstanden mellem Danmark og Tyskland endnu større”, siger han.

Lola Maria Tranum Baumann konstaterer også, at der er mere til det, end hun var klar over før timen med samtalekortene.

“Jeg har aldrig tænkt over, hvordan det påvirker beboerne i grænselandet og dem, der arbejder på den anden side af grænsen. Jeg vidste ikke, hvor meget arbejde, der var på tværs,” siger hun.

“Jeg har handlet i grænsebutikker og er kørt over grænsen i forbindelse med bilferier, men jeg har aldrig tænkt over det. Jeg har ikke hørt om problemstillingen før. Vi fik samtaler i gang om, at det påvirker mange mennesker meget”, fortæller Lisa Eriksen.

Også hendes klassekammerat, Sarah Duus har kørt over grænsen på bilferie med familien.

“Jeg bor i København, så det er meget langt væk. Det handler ikke kun om sociale medier, også om hvad vi har i skolen; hvad man bliver konfronteret med i undervisningen”, siger hun.

Eleverne giver udtryk for, at undervisningen også er vigtig med hensyn til at løfte eleverne ud af hverdagen og se tingene i et bredere samfundsperspektiv.

“Det er et spørgsmål om at kunne se udover sin egen næsetip, og hvad der sker udenfor. Nogle synes, at et emne som grænsekontrollen udgør et lille problem, fordi vi bliver konfronteret med krig, ødelæggelse og klimakrise”, siger Lisa Eriksen.

“Det er også vigtigt at læse kildekritisk”, tilføjer Sarah Duus.

Og det er der rig lejlighed til at gøre i undervisningen med hjælp fra Grænseforeningens omfattende undervisningsmateriale.

Jeg har aldrig tænkt over, hvordan det påvirker beboerne i grænselandet og dem, der arbejder på den anden side af grænsen. Jeg vidste ikke, hvor meget arbejde, der var på tværs.

Lola Maria Tranum Baumann, gymnasieelev

Gunvor Vestergaard, der er pædagogisk konsulent og projektleder i Grænseforeningen, fortæller om grænsekontrollen, så eleverne selv kan tale videre med samtalekortene.

Nu skal samtalen om grænsekontrol i gang

Samtalekortene er lavet af Gunvor Vestergaard, der er pædagogisk konsulent og projektleder i Grænseforeningen, i samarbejde med Marlene Paulin Kristensen, studielektor og ph.d. ved Saxo-Instituttet på Københavns Universitet og med hjælp fra Ida Stærk Larsen, studentermedarbejder i Grænseforeningen. Bjørg Bille Bjørn har lavet tegninger og grafik.

“Vi har talt med 14 mennesker i Sønderjylland og Sydslesvig. Det er sønderjyder og folk fra både det danske mindretal syd for grænsen og det tyske mindretal nord for grænsen. Med de udsagn, de kommer med, er der et godt grundlag for at tage en dialog om, hvad grænsen er for en størrelse og hvad det betyder for os mennesker, at der er en grænse”, siger Gunvor Vestergaard.

Dansk Folkeoplysnings Samråd har støttet projektet, så Grænseforeningen kan sætte den dansk-tyske landegrænse på skemaet. Samtalekortene kan bruges som udgangspunkt for nogle gode samtaler og ideudvikling til at løse de opgaver, der også er på [‘ietgranseland.dk’](http://ietgranseland.dk).

Alt i alt finder man på Grænseforeningen undervisningsite [‘ietgranseland.dk’](http://ietgranseland.dk) seks moduler og 14 opgaver. Men det kan anvendes meget mangfoldigt.

“Vi belyser grænselandet lokalt, nationalt og internationalt. Hvis en lærer vælger at gå i dybden med, hvordan det nationale og EU-niveauet har indflydelse på det lokale, så er der materiale til A niveau i samfundsfag. Men man kan også bare bruge modul 1 i en 9. klasse. Eller læreren kan dele klassen op i grupper og arbejde med forskellige aspekter af det her. Det er samtalekortene eminente til”, siger Gunvor Vestergaard.

I modul 6 er der et rollespil, hvor eleverne kan se på scenarier for Europas fremtid.

Grænseforeningens lokalforening i Aabenraa har bragt børn fra 0. klasse på Hærvejsskolen i Rødekro sammen med børn fra Hiort Lorenzen Børnehaves førskolegruppe fra Slesvig

Glade børn mødes på tværs af grænsen

Af Poul Struve Nielsen Foto: Lars Salomonsen

De to piger, Jette og Marie, løber frem og tilbage på gulvet. De griner og hviner. Det myldrer med børn. Og de har det sjovt. Børnehaveklasserne på Hærvejskolen i Rødekro har nemlig besøg af Hiort Lorenzen Børnehaves førskolegruppe fra Slesvig.

“Vi har glædet os, og der er rigtig, rigtig godt her i Danmark. Vi har leget gemmeleg med tre danske børn”, fortæller de to piger fra Slesvig.

Det er også en oplevelse for de voksne at komme på udveksling med børnene.

“Vi var mega spændt på det. At have kontakt til Danmark er fantastisk for vores børn, som både taler tysk og dansk. Nu skal vi snakke rigtig meget dansk. Nu er vi i Danmark”, siger dagtilbudsleder Johanne Klawin fra Hiort Lorenzen Børnehave.

Børnehaveklasserne fra Hærvejskolen har også været på tur i Slesvig.

“Det var spændende for børnene, at de skulle have pas og blå sygesikringsbevis”, fortæller Jytte Abild, som er en af de tre børnehaveklasseledere på Hærvejskolen.

De to ansvarlige voksne har også haft en rigtig god oplevelse med udvekslingen.

“Forud for udvekslingen mødtes vi i Rødekro. Vi kom herop og var sammen med kollegerne i to timer,” fortæller Johanne Klawin.

Børnene er jævnaldrende, men på en førskoleklasse i Tyskland har børnene en anden dagligdag end i en 0. klasse i Danmark. Så det var nødvendigt for de voksne at tale om, hvordan man arbejder med børnene hver især. De to voksne fortæller, at det var Grænseforeningens lokalforening i Aabenraa, der foreslog samarbejdet.

“Det er Grænseforeningens DNA at sørge for, der sker noget udveksling mellem flertalsbefolkningen i Danmark og det danske mindretal syd for grænsen. Det er vigtigt at få børn og unge med – og ikke glemme de gamle”, siger formanden for lokalforeningen, Jens Overgaard.

I Rødekro har de taget fat på den udfordring og den ➡

oplevelse, det er for børnene at få lov at komme til et andet land, selv om en tur til Vendsyssel uægtelig ville være noget længere.

“Vi har i undervisningen fortalt om andre lande og haft det som emne. Og vi har haft besøg af nogle af børnenes forældre, som kommer fra Mexico, Tunesien, Thailand og Pakistan,” fortæller Jytte Abild.

Johanne Klawin fortæller, at turen har styrket børnenes danskundskaber.

“Vi har fire børn, der har gået i tysk børnehave. Og det har været en succesoplevelse for dem”, siger hun. Børnene fra Rødekro var overraskede, da de mødte børnene i Tyskland.

“De sagde: jamen, de taler jo dansk! Den del med danske børn på den anden side af grænsen har været svær at forstå. De fleste har forbundet Tyskland med Fleggaard og bland-selv-slik. Nu har de fundet ud af, at der er et liv, og at der er dansktalende børn på den anden side af grænsen”, siger Jytte Abild.

Turen har også været være mulig, fordi 'Interreg Deutschland-Danmark', et EU-program som, støtter regional udvikling i Europa, har betalt for bussen mellem Slesvig og Rødekro.

“At have kontakt til Danmark er fantastisk for vores børn, som både taler tysk og dansk. Nu skal vi snakke rigtig meget dansk. Nu er vi i Danmark”, siger Johanne Klawin fra Hiort Lorenzen Børnehave i Slesvig.

Tyskland er Europas samlende kraft

Af Poul Struve Nielsen

Foto: Asger Ladegaard/ Ritzau Scanpix

Allerede inden optagelserne går samtalen livligt om udenrigspolitik mellem studie-værten, journalisten Flemming Rose, og eksperten, den tidligere topdiplomat Friis Arne Petersen. Detaljerne i samtalerne,

som kører før, efter og under pauserne i indslaget nærmer sig det nørdede.

Chefredaktør på Frihedsbrevet, Flemming Rose, har mange års erfaring som udenrigsjournalist på højeste niveau. Men når programmet hedder 'Friis' diplomatpost', er det fordi Friis Arne Petersen har styret maskinrummet i dansk udenrigspolitik i årtier som ministersekretær, chef for et ministersekretariat med flere ministersekretærer, direktør og ambassadør i Washington, Beijing og Berlin.

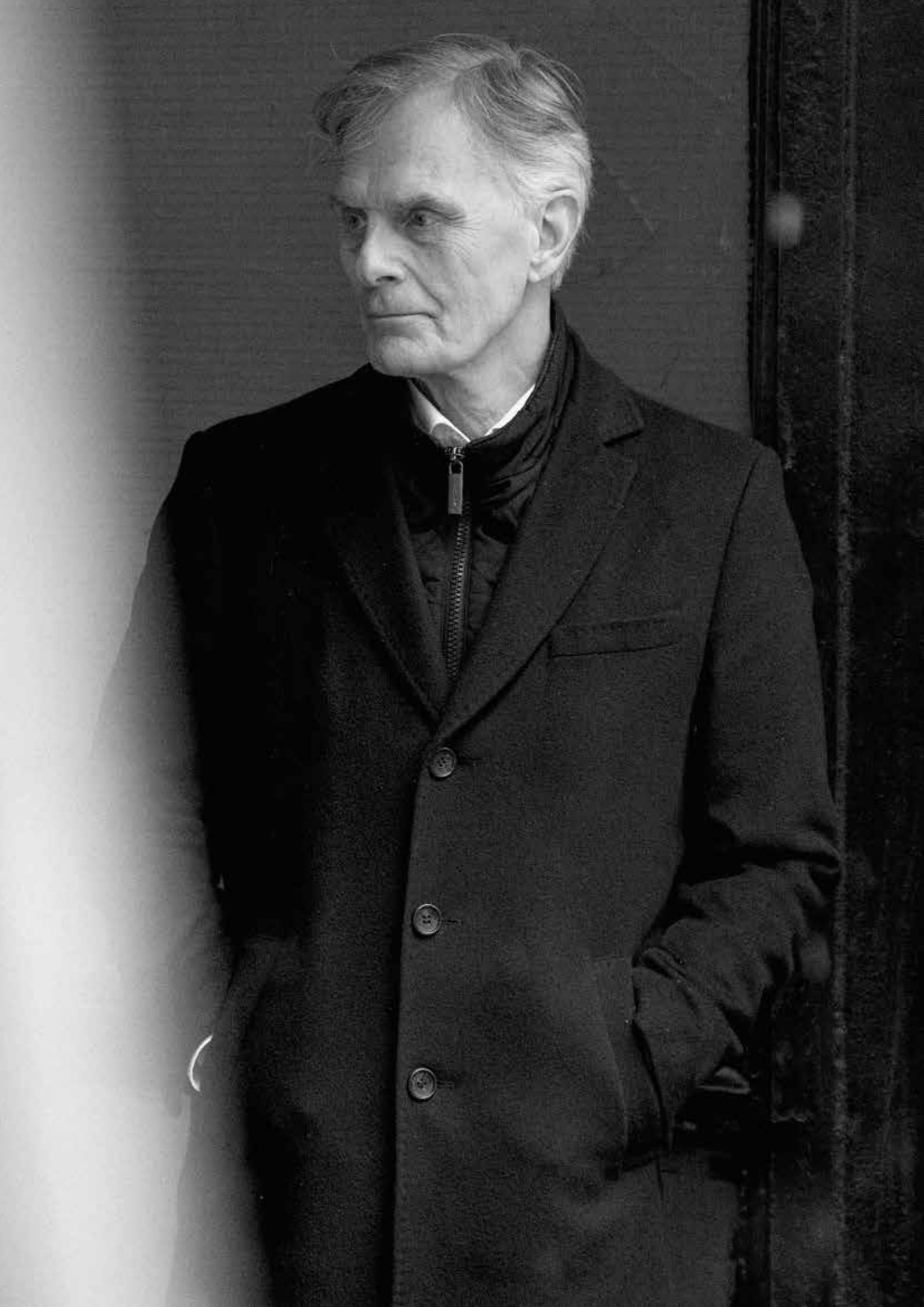
Dagens program er præget af de seneste dages begivenheder. Endelig er det lykkedes i Washington at få en pakke med støtte til Ukraine igennem. Holdet bag podcasten havde ellers overvejet at fokusere på det indiske valg, men i verdens største demokrati tager det så lang tid at tælle stemmerne op, at det kan vente til en anden gang.

Indimellem bliver der talt detaljeret om rådgivere og analytikere i USA's præsident Joe Bidens udenrigspolitiske stab, om hvem man regner med, Donald Trump vil lytte til, hvis han vinder valget senere i år.

Inden Friis Arne Petersen forlader Frihedsbrevets redaktion, skal de to lige have drøftet den sidste

EU er en mulighed for et mere fredeligt Europa. Men hvis det ikke lykkes i det små, er det svært at se Europa som en succes. Grænsekontrollen er i vejen, siger den tidligere danske ambassadør i Berlin, Friis Arne Petersen, i anledning af Kurt Strands interview-bog med ham: Den forandrede verden

detalje i en politiske forhandling engang. Derefter er det magasinet Grænsens tur til at interviewe den tidligere topdiplomat, som også har en dyb indsigt i og stor interesse for grænselandet mellem Danmark og Tyskland efter sine år som ambassadør i Berlin.

Anledningen er udgivelsen af en interviewbog med Friis Arne Petersen, som hedder 'Den forandrede verden', og er skrevet af en af dansk presses bedste interviewere, journalist Kurt Strand.

Bogen er indsigtfuld og præget af et godt overblik, som tegner den udenrigspolitiske dagsorden fra Den Kolde Krig og til i dag med de forandringer, der er sket med Sovjetunionens sammenbrud, Berlinmurens fald, EU's udvidelse, Kinas styrkede position økonomisk og politisk og det forandrede USA, som gør Friis Arne Petersen bekymret.

Det er vidt omkring. Dette interview afgrænser sig til det dansk-tyske forhold. I det omfang, det nu er muligt.

Respekt om Norden

Den danske ambassade i Berlin har til huse i samme bygning som de andre nordiske lande, Sverige, Norge, Finland og Island. I bogen spørger Kurt Strand Friis Arne Petersen, om det hjælper at have til hus i samme kompleks. Han svarer: 'Ja, absolut. Fordi vi er de fem nordiske lande, der er meget respekterede og populære i det meste af Tyskland'.

Han tilføjer så, at vi dog ikke er lige respekterede for alle vores holdninger, 'jævnfør det, vi talte om med grænsekontrollen'.

Det var i Friis Arne Petersens tid som ambassadør i Tyskland, grænsekontrollen blev indført efter flygtningekrisen, hvor et stort antal mennesker flygtede fra Syrien, og hvor nyhedsbilledet var præget af flygtninge, der kom gående på motorvejen. Den daværende tyske kansler, Angela Merkel fra CDU, sagde 'Wir schaffen das', altså vi kan klare det – at modtage så mange flygtninge.

Den tidligere ambassadør fortæller, at Angela Merkel ikke forstod den danske grænsekontrol, og hendes efterfølger Olaf Scholz (SPD), der er tidligere borgmester i Hamborg, forstår den slet ikke på grund af vores fælles historie, og fordi der bor mange danskere i Tyskland og mange tyskere i Danmark.

"Den 3. januar 2016 blev der indført midlertidig grænsekontrol. Det kan man vel dårligt kalde den her mere end otte år efter, hvor den er videreført midlertidigt også i 2024.

Det overrasker mig, at en erfaren politiker, der har været så liberal og europæisk orienteret som Lars Løkke Rasmussen, er med til det her som udenrigsminister", siger Friis Arne Petersen.

Han finder det vel dokumenteret, at "det politiarbejde, der foregår, ikke foregår bedst ved den streg, grænsen er".

"Vi burde historisk forstå, at den midlertidige grænsekontrol burde være ophævet samtidig med kontrollen ved grænsen til Sverige. Vi har to vigtige naboer og grænseområder. Dem skal vi sikre og pleje. Det er vigtigt, at Danmark mellem Sverige og Tyskland forstår vores placering i EU. Vi skal

overveje, hvad der er vigtigst, og hjælpe politiet til de mest effektive metoder", tilføjer han og konkluderer:

"Den konkrete grænsekontrol er symbolsk og skadelig for det dansk-tyske samarbejde".

For Friis Arne Petersen står Tyskland, efter afslutningen på Den Kolde Krig og delstaterne i det tidligere DDR's tilslutning til Forbundsrepublikken Tyskland i 1990, som den samlende kraft i Europa.

"Tyskland er et meget positivt eksempel på et land, der har været gennem det værste og er blevet til det bedste. Det tyske folk er sig sin historie bevidst og bevidst om sin rolle i Europa. Jeg blev interviewet til Politiken af Erik Jensen, som var avisens udsendte i Berlin dengang, og jeg har stadig artiklen hængende på opslagstavlen. Overskriften var: 'Tysklands globale rolle vokser' (Politiken 13. september 2017).

Siden holdt kansler Olaf Scholz sin tale om 'Zeitenwende', som varslede et Tyskland, der ikke kun tager ansvar økonomisk, men også militært.

"I Tyskland er der et udpræget ønske om en europæisering af sit eget land og om at bidrage til Europas rolle. Europa skal være stærkt, og et stærkt europæisk demokrati skal kunne spille med alle, hvilket den tyske kansler Olaf Scholz' rejse til Kina er et eksempel på. Vi kan ikke løse Kina-problemet og den globale sikkerhed, hvis vi ikke arbejder sammen" siger Friis Arne Petersen.

Han kommer ikke udenom at trække USA ind i samtalen, for USA er blevet en usikkerheds-

faktor, som gør det tvingende nødvendigt, at vi kan samarbejde i Europa:

“I USA vil den ene halvdel dominere verden. Den anden halvdel vil trække sig ud.”

Tyskland tager ansvar

Han fremhæver, at Tyskland tager et stort ansvar for at fremme de europæiske idealer om at være retsstat.

“Uden Tyskland ville vi mangle den store, samlende kraft. Tyskland gør ikke en dyd ud af at vise den magt, de har. Man udvirker den på en sympatisk måde”.

Men er udviklingen i Tyskland ikke også bekymrende? Partiet AfD (Alternative für Deutschland) står til at få omkring 20 procent af stemmerne ved et af de kommende delstatsvalg i de østlige delstater. Er det en reaktion og et resultat af, at Tyskland ikke kunne leve op til Angela Merkels humanitære og inkluderende ambition om, at ‘Wir schaffen das’?

“Det synes jeg, Tyskland gør”, siger Friis Arne Petersen. Altså ‘schaffen das’.

“De har en samtale om flygtninge og indvandre-re, der er meget ansvarlig – kombineret med det europæiske forsøg på at lave en fælles pagt. Merkels politik var rigtig. Men det var først i 2024, vi fik den nødvendige europæiske stramning”, siger han med henvisning til EU’s pagt om flygtninge, som blev vedtaget i april 2024.

Efter at det uafhængige tyske medie Correctiv i januar afslørede indholdet af et møde med deltagelse af højtrangerende medlemmer af AfD, nynazister og erhvervsfolk i et hotel i Potsdam i delstaten Brandenburg, kan der ikke herske tvivl om, at der er nazistiske tendenser i partiet.

Friis Arne Petersen erkender, at AfD’s udvikling formentligt til en vis grad kan tilskrives Merkels politik.

“Det er en markant højreorienteret reaktion på hendes politik. Men ved delstatsvalgene synes jeg ikke, man skal drage voldsomme konklusioner om fremtiden. Regeringsmagten står til at blive delt mellem CSU/CDU og Ampel-regeringen, siger han.”

CSU er det kristeligt-demokratiske parti i Bayern, CDU er det kristeligt-demokratiske parti i resten af Tyskland. Ampel betyder lyskryds, og her repræsenterer SDP (socialdemokraterne) det røde, Bündnis 90/ die Grünen (De Grønne) tegner det grønne, men FDP ➡➡

(det liberale parti) er det gule lys. Den tidligere danske ambassadør i Berlin regner altså ikke med, at AfD for alvor kommer til at spille en rolle i Tyskland, og han ser også en betydelig forskel på de udtalelser og strømninger, der udgår fra AfD. og den udlændingedebat, der i mange år har præget dansk politik.

“I Danmark blev Dansk Folkeparti stuerent. De har aldrig haft den nazistiske tendens,” siger han og henviser til en samtale, han havde med Joachim Gauck, som var Tysklands præsident fra 2012 til 2017 og fra Rostock ved Østersøen. “Han var som sin efterfølger, den nuværende præsident Frank-Walter Steinmeier, meget vidende om Danmark og Østersøen. I samtalen måtte vi erkende, at Danmark – også i forhold til Tyskland – er et meget lige og retfærdigt samfund med meget velfærd og hjælp til de økonomisk dårligst stillede. Men vi har en meget direkte udlændinge og integrationsdebat.”

EU = et fredeligt Europa

Det glæder Friis Arne Petersen, at Danmark er blevet mere orienteret mod Europa.

“Personligt oplever jeg, at de danske politikere og andre får en bedre forståelse af at være europæere med den fælles historie med krig og fred og grænsedragning. Det er en identitet, som er så vigtig, når vi har den krigeriske historie. EU er en mulighed for et mere fredeligt Europa. Men hvis det ikke lykkes i det små, er det svært at se Europa som en succes. Grænsekontrollen er i vejen”, siger han.

Og grænselandet? Udviklingen

der ser han helt klart som et eksempel til efterfølgelse. Der har været blodige krige mellem Danmark og Tyskland, men i dag er der fred, samarbejde og plads til mindretal. Det sidste kan verdenen omkring os lære meget af. En fred i Ukraine vil også kræve, at der kommer en løsning på en kompliceret situation i et grænseland med mindretal på begge sider af grænsen.

“Det er vigtigt, at der er plads til mindretal. Men når vi taler om Ukraine, er det for det første vigtigt for mig at holde fast i håbet om, at vi kan komme til at leve i fred med vores naboer. Vi kan ikke være i krig med dem – i dette tilfælde Vesten, USA og NATO med Rusland. Men for det andet er det vigtigt at holde fast i, at der intet kan aftales om Ukraine uden Ukraine”.

“Jeg håber, de slutter fred. Jeg tror ikke, der kan være en evig krig. Jeg kan heller ikke se, vi i Vesten skal forlade os på en evig konflikt med et Rusland, som opererer normalt med det globale syd. Men det er i Ukraine, der skal slutes fred”.

Friis Arne Petersen understreger, at både USA's præsident Joe Biden og Ukraines præsident Volodimir Zelensky tre måneder efter krigsudbruddet sagde, at det skulle slutte med diplomati.

“Den pris, vi kommer til at betale for angrebskrigen, er, at vi kommer til at leve med en mere militariseret verdensorden. Vi skal udnytte, at USA trækker sig, til at opbygge en bedre forsvarsidentitet i Europa. En ny militært aktiv udenrigspolitik kan være nødvendig.

Og vi må have et godt forsvarssamarbejde mellem EU og Storbritannien”, siger han.

Og her kommer vi tilbage til mindretallene i det dansk-tyske grænseland:

“I en fredsforhandling skal der leveres en særlig løsning for hele Donbas-regionen, hvor der er særlig mange russiske mindretal. Erfaringer fra det dansk-tyske grænseland kan være brugbare som en del af løsningen”, slutter Friis Arne Petersen.

Kurt Strand: Den forandrede verden.

Friis Arne Petersen. Lindhardt og Ringhof.

335 sider. 329,95 kroner.

For 17. gang arrangerer Rødding Højskole grænselandskursus i samarbejde med Grænseforeningen

Grænselandskursus 2024

KRIG I EUROPA

Mindretal og grænseland

31. august – 6. september 2024

Der er krig i Europa, og igen opleves fremtiden som usikker – for hele Europa og i særdeleshed for befolkningen i Ukraine. Men i den aktuelle krise kan vi finde håb i historien fra det dansk-tyske grænseland, hvor fjendskab blev til venskab.

Og netop med håbet som holdepunkt, og med de positive historiske erfaringer fra det dansk-tyske grænseland, skitserer vi i løbet af ugen den brydningstid, som Europa befinder sig i.

Foredrag med bl.a. Lykke Friis, Michael Reiter og Flemming Rose.

To heldagsture til Sydslesvig, hvor vi møder repræsentanter fra det danske mindretal.

Debat på Flensborghus.

Koncert med Lars Malm, der fortolker soldaterbreve fra Første Verdenskrig.

Kursusvært: forstander Mads Rykind-Eriksen

Lørdag den 31. august

Kl. 15.00: Ankomst, indkvartering og kaffe.

Kl. 16.30: Velkomst og introduktion til ugen v/ Mads Rykind-Eriksen.

Kl. 19.30: "Er mindretalspolitik fredspolitik?" v/ Jørgen Kühl, mindretalsforsker og professor.

Søndag den 1. september

Kl. 9.00: "Sat her i forvirringstiden".

Morgensang v/ Mads Rykind-Eriksen.

Kl. 9.40: "Det danske mindretal – dansk i holdning, tysk i adfærd" v/ Rejhan Bosnjak, forfatter og ph.d. i historie.

Kl. 14.00: "Så længe I holder fast i os, holder vi fast i jer" v/ Benny Engelbrecht, MF og formand for Sydslesvigudvalget.

Kl. 19.30: "Menneske igen – en musikalsk genoplivning af en sønderjysk soldat fra Første Verdenskrig". Koncert med Lars Malm og Tomas Raae.

Mandag den 2. september

Heldagstur til Flensborg og besøg hos det danske mindretal. Debat på Flensborghus om mindretallets fremtid

Kl. 19.30: "Sønderjyske sange og sange om Sønderjylland". Sangaften v/ Mads Rykind-Eriksen.

Tirsdag den 3. september

Kl. 9.00: "Skæbnefortællinger. Fra tysk flygtning til dansk mindretal". Morgensang v/ Mads Rykind-Eriksen.

Kl. 9.40: "Sydslesvighistorier – en kærlighedserklæring til det gamle danske land" v/ Hans Christian Davidsen, kulturredaktør ved Flensborg Avis.

Kl. 14.00: "Tysklands puls er Europas puls" v/ Michael Reiter, tysklandskorrespondent.

Kl. 19.30: "En slægtshistorie fra grænselandet" v/ Jens Andresen, tidl. formand for Grænseforeningen.

Onsdag den 4. september

Heldagstur til Slesvig med besøg på Dannevirke, Dannevirke Museum og A.P. Møller Skolen

Kl. 19.30: "Grænselandet – et spejlbillede af Europa?" v/ Lykke Friis, direktør for Tænketanken Europa.

Torsdag den 5. september

Kl. 9.00: "Se, nu stiger solen". Morgensang i Rødding Frimenighedskirke, hvor vi ser kirken og hører den gribende historie om præsteparret, der mistede to sønner under Første Verdenskrig v/ Mette Geil, frimenighedspræst.

Kl. 9.40: "Har Grænseforeningen sejret sig selv ihjel?" v/ Mirco Reimer-Elster, formand for Grænseforeningen.

Kl. 14.00: "Mindretal klemte inde mellem Ukraine og Rusland" v/ Flemming Rose, forfatter og chefredaktør på Frihedsbrevet.

Kl. 19.00: Afslutningsmiddag med sang, gåtur og ostebord.

Fredag den 6. september

Kl. 8.45: "Gå da frit enhver til sit".

Morgensang og afrunding v/ Mads Rykind-Eriksen. Derefter afrejse.

Praktisk

Pris: 5.950 kr. på dobbeltværelse uden bad (tillæg 1.200 kr. for enkeltværelse). 6.550 kr. på dobbeltværelse med bad. Yderligere oplysninger og fuldt program samt tilmelding på skolens hjemmeside: www.rhskole.dk

GRÆNSEFORENINGEN
for en åben danskhed

RØDDING HØJSKOLE

Fyn er fusion

Tekst og fotos: Alexander Leicht Rygaard

En middagstallerken fyldt med kage bliver sat på bordet.

“Du kan ikke komme til Fyn uden at få brunsviger”.

Per Grau Møller, nyvalgt formand for Grænseforeningen Fyn, deler fire mindre tallerkener ud og skærer for.

Den farintunge kage smager, som den skal. Af sukker, smør og kardemomme – uden at det bliver for tungt og for meget af det gode.

“Den er købt i SuperBrugsen her i Nørre Lyndelse. De har en overraskende god bager”, fortæller Per Grau Møller, da en kagestilhed har meldt sig.

Selskabets øvrige to gæster, Helga Eriksen, nyvalgt næstformand, og Karen Berg Hansen, mangeårigt lokalforeningsbestyrelsesmedlem, nikker samstemmende fra den anden side af spisebordet.

“Den er god”, lyder det fra de to kvinder.

De tre medlemmer af Grænseforeningen kender

En række af Grænseforeningens lokalforeninger på Fyn har samlet sig i en ny, stor forening. Det skal give flere muskler til større arrangementer og på sigt flere medlemmer.

Per Grau Møller og Helga Eriksen (mf.) er bærende kræfter i den nye bestyrelse i den fusionerede lokalforening på Fyn. De får støtte fra Karen Berg Hansen.

hinanden gennem mange års engagement i hver deres lokale forening. Og nu har to af dem bundet sig i et endnu større samarbejde, mens den tredje har sagt stop. Per Grau Møller og Helga Eriksen er som formand og næstformand blandt de bærende kræfter i Grænseforeningen Fyn, der blev grundlagt den 29. februar i år ved en stiftende generalforsamling. Foreningen er en sammenlægning af Grænseforeningerne for Svendborg, Nyborg-Kerteminde, Odense, Faaborg-Midtfyn samt Bogense, Skovby og Ore, der alle har rod i ældre foreninger, helt tilbage til 1889.

“Det var et godt møde, synes jeg. Vi fik valgt en ny bestyrelse, som har god energi og mod på at levere en indsats for foreningslivet på Fyn. Mit mål var at blive kasserer, men jeg gik fra konstitueringen som formand”, siger Per Grau Møller, der frem til sammenlægningen var formand for Grænseforeningen Faaborg-Midtfyn.

“Jeg synes, det er en rigtig god idé, at vi nu samler os under én fane. Det giver nogle flere muskler til at lave nogle gode arrangementer, som forhåbentlig kan tiltrække noget opmærksomhed”, siger Hel-

ga Eriksen, der tidligere har været formand for Grænseforeningen Nyborg-Kerteminde.

Den fynske hovedstad skal genoplives

Selvom den nye bestyrelse stadig er ved at etablere sig og finde fodfæste i den nye sammensætning, mangler der ikke idéer til, hvad lokalforeningen skal foretage sig. Snart skal foreningen have besøg af Grænseforeningens nyvalgte formand, Mirco Reimer-Elster, der er kendt som Tyskland- og USA-ekspert på TV2. Og på den anden side af sommerferien er der blandt andet arrangeret en udflugt til museet FLUGT i Oksbøl, der fortæller historien om de tyske flygtninge, der kom til Danmark i årene efter Anden Verdenskrig. “Det er et spændende museum, der også leverer en nutidig vinkel, så man virkelig kan sætte sig ind i, hvad det vil sige at være flygtning i dag. Jeg håber, det er noget, som kan fange vores medlemmer og måske tiltrække nogle nye”, siger Per Grau Møller, der også er ved at arrangere en mindretalspolitisk debat.

“Jeg håber, at vi kan lokke den unge sydslesvigske politiker Maylis

Rosberg til Odense. Jeg ved, at hun har en travl kalender de næste par måneder i forbindelse med valget til Europa-Parlamentet, men måske har hun tid og lyst til at komme til Fyn til efteråret. Jeg tænker, at det skal ske i samarbejde med Grænseforeningen Ungdom (GFU), som er ved at etablere en lokalforening i Odense”, tilføjer han.

Netop Odense fylder meget for den nye bestyrelse. Den nu tidligere lokalforening for den fynske hovedstad havde mange medlemmer, men ingen arrangementer. Og det vil Per Grau Møller, Helga Eriksen og resten af bestyrelsen gerne lave om på.

“Odense er en stor by. Det bør kunne lade sig gøre at lave nogle relevante arrangementer, som kan tiltrække en del mennesker. Og det er jo en af pointerne med den nye forening. At vi har flere penge at gøre godt med og derfor kan henvende os til nogle dygtigere foredragsholdere. Det er de færreste i dag, som man kan betale med to flasker vin og en æske chokolade”, siger Helga Eriksen. “Men vi skal gøre det på en klog måde og finde et godt sted at være. Mange, der bor uden for Odense, slår korsets tegn, når de ved, at de skal ind til byen og finde parkering. Det kan være et maredridt”, tilføjer Per Grau Møller.

Holde fast i traditionerne

Helga Eriksen fremhæver, at det også er vigtigt for den nye

bestyrelse at holde fast i det, der var. De fem lokalforeninger, der er gået ind i sammenlægningen, har nemlig haft hver sin kultur, hver sine traditioner.

“Vi har nu fået gennemført sammenlægningen i juridisk forstand, men den sværeste del ligger stadig forude, nemlig at forene de forskellige kulturer og foreningstraditioner. Vi skal give plads til, at hver lokalforening har gjort tingene på en måde, og det skal de i en vis grad også stadig have lov til”, forklarer hun.

“F.eks. har man i Svendborg altid deltaget i byens faneoptog Kristi Himmelfartsdag til minde om faldne i krigene fra Svendborgområdet. Det skal de bare fortsætte med, men bestyrelsen kan så hjælpe med at gøre mere reklame for deltagelsen, så det arbejde bliver mere synligt”, siger Helga Eriksen. Hun håber også, at den kulturelle sammenlægning kan betyde nye forbindelser til Sydslesvig. Som formand for Grænseforeningen Nyborg-Kerteminde var hun med til at vedligeholde en forbindelse til en afdeling af det danske mindretals kulturelle organisation, Sydslesvigsk Forening (SSF), i Slesvig. Men de venskabelige bånd mellem to foreninger kom aldrig i omdrejninger igen efter coronapandemien.

“Jeg var meget glad for, at vi havde den forbindelse, så vi kunne besøge hinanden og tale om de kulturelle forskelle og direkte høre, hvordan det er at være dansk min-

dretal i Nordtyskland. Jeg ved, at flere af de andre bestyrelsesmedlemmer også har haft venskabsforeninger, så jeg håber, at det er noget, vi kan styrke endnu mere fremover. Det er vigtigt for lokalforeninger selv at have direkte forbindelser til Sydslesvig”, siger Helga Eriksen, der fortsat har kontakt til SSF Flensborg Centrum/Nord, som hvert år inviterer til adventsfest på Flensborghus.

En sammenlægningshistorie

At fem fynske lokalforeninger nu er blevet til én, er et skridt i en naturlig udvikling, hvis man spørger Karen Berg Hansen. Som mangeårigt medlem med et udgangspunkt først på den sydvestfynske halvø Horne Land og senere Faaborg kender hun en del til historien for Grænseforeningens lokalforeninger på Fyn.

“Der var engang, hvor alle sogne på Fyn havde sin egen lokalforening. I dag er der mere end 200 fynske sogne, så der har altså været tale om mange lokale foreninger dengang. Det var også i den tidsperiode, at de to verdenskrige fandt sted, så opmærksomheden på det dansk-tyske grænseland og dets mindretal var allestedsværende i samfundet”, fortæller Karen Berg Hansen. “Men i takt med medlemsudviklingen gav det på et tidspunkt ikke længere mening med de mange små foreninger. Det førte til den ene sammenlægning efter den anden, og jeg har selv haft æren

af at ringe til en anden lokalforeningsformand for at høre, om vi ikke skulle slå pjalterne sammen. Det var Per, jeg ringede til. Han var formand for lokalforeningen for Nørre Lyndelse-Rolsted dengang og blev også formand, da vi samlede os til én lokalforening for Faaborg-Midtfyn”, siger hun.

Karen Berg Hansen har sin interesse for det dansk-ty-ske grænseland fra sin far. Fra Horne Land kunne han i sine unge dage kigge over på Als og konstatere, at det var Tyskland.

“Det havde han det dårligt med. Det var ikke retfærdigt. Så han var meget glad, da Sønderjylland igen blev en del af Danmark, og det er de fortællinger, jeg er vokset op med”, siger Karen Berg Hansen, der efter mange års foreningsarbejde nu har givet stafetten videre.

“Jeg glæder mig til at følge den nye bestyrelses arbejde. Jeg håber på det bedste”, tilføjer hun.

Mindretal i fokus

Per Grau Møller og Helga Eriksen er begge født i det dansk-tyske grænseland, men på hver sin side af grænsen.

Per Grau Møller voksede op på Als og har som historiker særligt beskæftiget sig med, hvilken betydning landboreformerne i slutningen af 1700-tallet havde for den sønderjyske ø. Det var studierne, der trak ham til Fyn, og i 2022 gik han på pension efter knap 40 års ansættelse på Syd-dansk Universitet i Odense.

“Det var til et foredrag med koryfæet Karl Otto Meyer på friskolen her i byen, at jeg blev opmærksom på Grænseforeningen. Jeg har siden da været optaget af, hvordan det går med mindretallene i vores grænseland”, siger han.

Helga Eriksen er født i Husum i det vestlige Sydslesvig og tilbragte de første 12 år af sit liv som en del af det danske mindretal. Det var farens arbejde som præst, der rykkede familien til Fyn. Siden hen blev hun uddannet sygeplejerske og har holdt kontakten til hjemstavnen ved lige gennem foreningsarbejdet i Grænseforeningen.

“Det er de danske i Sydslesvig, som mit hjerte slår for”, siger hun.

Fynske forbindelser

Grænseforeningen Fyn er én tre af tre lokalforeninger på Fyn. Middelfart har i flere år været tilknyttet Fredericia, mens man i Assens sagde nej til at være en del af den nye fusion for at kunne sende flest mulige penge til Sydslesvig.

“Vi har gennem mange år haft en god forbindelse i Mårkær sydøst for Flensborg. Den vil vi gerne passe på”, fortæller foreningens formand, Birgitte Lerche.

Medmindre andet er nævnt, er arrangementerne gratis og åbne for alle. Se flere arrangementer på www.graenseforeningen.dk.

SYDDANMARK

Kolding

24. august kl. 09.00, Kolding syd, afkørsel 65, Tankedalsvej 51. Bustur til Nolde Museet i Seebüll. På museet og i den tilhørende skønne blomsterhave gives en dansksproget rundvisning, hvorefter vi spiser i museets café. Tilmelding: senest 15. august til Kirsten Rykind Eriksen på mail: rykind@bbsyd.dk eller tlf. 40 26 54 89. Pris: 500kr.

Sønderborg

19. juni kl. 15.00, Naturhuset Kollund, Nørrevej 45, 6340 Kruså. Vi mødes til en eftermiddag med medbragt kaffe, mens foreningen sørger for kagen. Inden vi afslutter ved grillen, er der mulighed for en tur på Hjertestien (2,5 km) eller bare nyde søen og det grønne område. Foreningen står for grillmad, mens drikkevarer medbringes selv. Tilmelding: www.grf-s.nemtilmeld.dk senest den 11.06. Pris: 100 kroner – gæster 150 kroner.

Tønder

30. juni kl. 8.45, Sæd grænseovergang. Fælles bus til Dagebøl. Seljtur på 1/2 time til Før. Besøg på skolen, børnehaven og det nyrenoverede forsamlingshus. Tilmelding: Ved overførsel til foreningens konto: 7970 0001027249 eller på mobilepay til 24619713 Husk at oplyse navn ved tilmelding og betaling senest d.10. juni. Pris: 300kr.

Vejle Vesteregn

15. august kl. 18.30, Ejer Bavnehøj. Fællessang på toppen af Ejer Bavnehøj, ledet af komponist Erik Sommer, ved det store Genforeningstårn. Fra toppen er der en pragtfuld udsigt over det jyske landskab helt til Fyn og i godt vejr Storebæltsbroen. Medbring tæpper, højskolesangbog og evt. en stol.

24. august kl. 08.00, Dandyvej 1x, 7100 Vejle. Omvisning på dansk i Nolde-Museum og den tilhørende blomsterhave. Frokost i museets café. På hjemturen møder vi Marie Stamp, som over en kop kaffe fortæller om arbejdet i deres forening og om familiens økologiske landbrug. Se også magasinet Grænsen nr. 2, april 2023. Tilmelding: Senest 15. august til rykind@bbsyd.dk, tlf. 40265489. Pris: 500 kr.

MIDTJYLLAND

Randers – Mariagerfjord

21. juni kl. 08.00, Gasværksgrunden. Bustur m. formiddagskaffe, besøg i Haderslev Domkirke, madpakken spises der. Besøg på Sønderborg Slot. Kaffe i Multikulturhuset på havnen. Middag på Den Gamle Grænsekro. Tilmelding til Erik Overgaard: tlf. 20576710, erik@ke-overgaard.dk Tilmeldingsfrist: 24/5 2024. Pris: 500 kr.

Skanderborg

15. august kl. 18.30, Ejer Bavnehøj. Fællessang under ledelse af komponist og tidl. Højskoleforstander Erik Sommer. Mere udførlig program senere.

Aarhus

26. juni kl. 13.00, Musikhuset. Kom med, når vi i samarbejde med FOF Aarhus inviterer på en rejse til friernes glemte historie. Vi besøger den smukke ø Før og oplever dens frisiske, danske og tyske historie samt Museum der Westküste. Vi bor på Jaruplund Højskole og nyder højskolestemning med hygge, foredrag og højskolesang. Tilmelding: aarhus@graenseforening.dk senest 01.06.24. Pris: 3.600 kr. pr. person

SJÆLLAND

Sorø

25. juni kl. 19:00, parkeringspladsen ved Reersø Camping, Skansevej 2, Gørlev. Vi møder historikeren Stefan Pajung, Ph.d. i 'Danmarks kyster', og Michael Rask Pedersen, tidligere organisationskonsulent i Grænseforeningen. Vi hører også om Reersøs historie fra den lokale museumsformand. Man kan køre rundt til udvalgte punkter, og transport til Reersø arrangeres selv (evt. samkørsel). Tilmelding på: soro@graenseforeningen.dk eller telefon 61545075 (Ruth Villadsen). Pris: 40kr.

Ringsted

17. juni kl. 14.30, Kulturhuset, Søgade 3, 4100 Ringsted. Møde med Grænseforeningens nye formand, Mirco Reimer-Elster. Medlemmer af Grænseforeningen er velkomne. Pris 50 kr. for kaffe og kage. Tilmelding er nødvendig.

HOVEDSTADEN**Frederiksborg**

15. juni kl. 11:00, foran Helsingør station. Vi går en tur gennem Helsingørs gamle centrum, hvor der er mange minder om den skæbne, som byen har haft – Jan fortæller røverhistorier! Bagefter spiser vi frokost sammen, før vi ønsker hinanden god sommer. Tilmelding til formand Bent Kauffmann, mail bent@panikrejser.dk eller tlf. 61 22 92 55.

22. august kl. 19.00, Kedelhuset, Fredensvej 12b, 3400 Hillerød. Vi starter efterårssæsonen med en hyggelig aften i august, hvor vi udveksler vores egne fortællinger om og fra Grænselandet. De fleste, der er medlemmer af Grænseforeningen, er det jo af en årsag, så vi er sikre på, at der bliver mange små historier at høre på den aften. Pris: 30kr.

SKAL JERES LOKAL-FORENINGSARRANGEMENTER MED I MAGASINET GRÆNSEN OG I ET TRYKT PROGRAM?

Så sørg for, at jeres lokalforenings-side på Grænseforeningens hjemmeside er opdateret. Så samler vi alle arrangementerne til magasinet og programmet efter følgende deadline:

MAGASINET GRÆNSEN

Deadline: 5. august 2024.

Udgivelse: 23. august 2024.

LOKALFORENINGS-PROGRAMMER

Deadline: 31. oktober 2024.

Udgivelse: 9. december 2024.

Vær opmærksom på, at arrangementer, der optræder i kalenderen, kan være afholdt, når du modtager magasinet Grænsen, da distributionen strækker sig over fem dage.

Grænseforeningen
Peder Skrams Gade 5, 2. sal
1054 København K
info@grænseforeningen.dk
tlf. 33 11 30 63

Protector: Hans Kongelige
Højhed Prins Joachim

Formand
Mirco Reimer-Elster
mre@grænseforeningen.dk

Grænseforeningens strategi 2023-28 – "For en åben danskhed"

Grænseforeningen vil:

- Placere grænselandet i hjertet af et åbent Danmark og et åbent Europa.
- Stå vagt om København-Bonn-erklæringerne.
- Skabe bevidsthed om egen national identitet som udgangspunkt for at sætte mangfoldighed på dagsordenen.

Dette opnås gennem at:

- Oplyse, informere, skabe viden om og forståelse for, hvad danskhed er, herunder hvad det danske mindretal er. Dette skal ske med udgangspunkt i, at såvel danskhed og det danske mindretal findes i mange modeller. Samt at den mangfoldighed i sig selv har værdi.

- Tilvejebringe og kommunikere viden og analyser, der identificerer og belyser grænselandets særlige udfordringer og vilkår, og i forlængelse heraf formulere løsningsforslag, der fremmer forholdene i grænselandet.

Forudsætningen herfor er at:

- Grænseforeningen er en forening, der gennem arrangementer, videndeling og oplysning samler mennesker med interesse for grænselandet og med indsigt i, at grænselandets historie og samtid er hele Danmarks historie og samtid.
- Grænseforeningen er en professionel og moderne organisation, der understøtter og udvikler en landsdækkende, medlemsbåret, national forening af frivillige.

Grænseforeningens bestyrelse

Formand: Mirco Reimer-Elster,

Frederiksborg
1. næstformand: Else Tornbo, Sønderborg

2. næstformand: Horst-Werner Knüppel, Skjern

Region Syddanmark

Per Grau Møller, Nr. Lyndelse
Jens Overgaard, Aabenraa
Else Tornbo, Sønderborg

Region Midtjylland

Horst-Werner Knüppel, Skjern
Karen Marie Ravn, Kjellerup

Region Nordjylland

Karsten Frederiksen, Brønderslev
Jørgen Bruun Christensen, Nykøbing Mors

Region Sjælland

Stig Andersen, Næstved
Ruth Villadsen, Sorø

Region Hovedstaden

Steen Skovhus, Ishøj
Erling Rørdam, Hørsholm

Ressourcepersoner

David Nicholas Hopmann
Henrin Becker-Christensen
Peter Bruhn Jepsen

Grænseforeningen Ungdom

Bo Sösemann, København
Birger Fritzsche, København

Ny fodboldsang skal samle Sydslesvig

De sydslesvigske fodboldlandshold har fået en officiel slagsang til Europeada 2024.

Foto: Sydslesvigsk Forening (SSF)

Lisa Stammer sammen med børnekoret på Hiort Lorenzen Skolen i Slesvig, som synger kor på 'Vor Sang'.

Af Alexander Leicht Rygaard

19-årige Lisa Stammer og Nike Engels har tidligere været en del af Grænseforeningens Elevambassadører som gymnasieelever på A.P. Møller Skolen i Slesvig. Nu står de bag en ny fodboldsang, der hylder sammenholdet i det danske mindretal i Sydslesvig.

Sangen hedder 'Vor Sang' og er den officielle sang for det sydslesvigske herre- og kvindelandshold, der fra slut-juni deltager i Europeada 2024, fodboldslutrunden for europæiske mindretal.

'Vor Sang' er indspillet i samarbejde med producer Matthias Runge

og børnekoret på Hiort Lorenzen Skolen i Slesvig. Slutrunden finder sted i det dansk-tyske grænseland, og der er store forventninger til, hvordan slutrunden udformer sig. Hør sangen, og se musikvideoen på YouTube. Du kan lige få omkvædet her:

*Vi står sammen hånd i hånd
Dannebrog, der knytter bånd
Solskin, frihed, gode minder
Gør alt for at holdet vinder
Vi står sammen hånd i hånd
Sydslesvig råb, for det er vores
sang*